

Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

Akčný plán

Iniciatívy pre otvorené vládnutie

v Slovenskej republike

na roky 2017 – 2019

schválený Uznesením vlády SR č. 104/2017

Bratislava 1. marca 2017

Obsah

Zoznam použitých skratiek.....	3
Úvod	4
Kľúčové aktivity, ktoré sa doteraz podarilo dosiahnuť v oblasti otvoreného vládnutia	6
1. Otvorené informácie	8
1.1 Portál otvorených dát – data.gov.sk.....	8
1.2 Otvorené API.....	12
1.3 Otvorený softvér	13
1.4 Modul dotačných schém.....	14
1.5 Centrálny register zmlúv.....	15
1.6 Register konečných užívateľov výhod	16
2. Otvorené vzdelávanie a otvorená veda	17
2.1 Otvorené vzdelávacie zdroje.....	17
2.2 Otvorený prístup k výsledkom výskumu a vývoja	21
3 Vláda otvorená pre dialóg	24
3.1 Participácia na tvorbe verejných politík	24
3.2 Vzdelávanie a osвета	28
4 Otvorená justícia	29
4.1 Súdnictvo	29
4.1.1 Hodnotenie práce sudcov	29
4.1.2 Zverejňovanie súdnych rozhodnutí	29
4.1.3 Prístup k spravodlivosti.....	29
4.1.4 Disciplinárne konania.....	30
4.1.5 Výberové konania	30
4.2 Prokuratúra.....	32
4.2.1 Zoznam prokurátorov	32
4.2.2 Generálny prokurátor	32
4.2.3 Disciplinárne konania.....	32
4.2.4 Výberové konania	34
5. Aplikačná prax.....	35
6. Spätná väzba a pokračovanie	37

Zoznam použitých skratiek

API	Aplikačné programové rozhranie
CRZ	Centrálny register zmlúv
CVTI	Centrum vedecko-technických informácií SR
eHŽ	Elektronická hromadná žiadosť
IKT	Informačno-komunikačných technológií
MOD	Modul dotačných schém
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
NASES	Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OGP	Open Government Partnership
PVV	Programové vyhlásenie vlády SR
SNSĽP	Slovenského národného strediska pre ľudské práva
ÚOŠS	Ústredné orgány štátnej správy
ÚSV ROS	Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Úvod

Slovenská republika (ďalej len „SR“) sa v septembri roku 2011 zapojila do medzinárodnej Iniciatívy pre otvorené vládnutie (z angl. *Open Government Partnership*, ďalej len „OGP“). Pristúpením k OGP sa SR zaradila medzi štáty všetkých kontinentov, ktoré majú ambíciu venovať sa témam ako **zvyšovanie transparentnosti, participácie, podpory inovácií a otvárať verejnú správu občanom**. Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti bol poverený koordináciou tvorby a implementácie akčných plánov OGP v SR.

K princípom otvoreného vládnutia sa prihlásila aj novoustanovená vláda, ktorá vzišla z výsledkov parlamentných volieb, ktoré sa uskutočnili 5. marca 2016. Vláda SR sa v programovom vyhlásení vlády¹ (ďalej len „PVV“) opätovne prihlásila k medzinárodnej iniciatíve OGP. Vláda SR sa zaviazala, že bude podporovať uplatňovanie **princípov otvoreného vládnutia, zvyšovať transparentnosť verejnej správy, súdnictva, podporovať participáciu širokej odbornej verejnosti na tvorbe verejných politík, využiteľnosť informácií, ktoré má verejná správa k dispozícii**. Prihlásením sa k princípom otvoreného vládnutia v PVV vláda SR vyjadrila vôľu inštitucionalizovať a zintenzívniť boj proti korupcii.

Zároveň sa vláda SR prihlásila k Agende udržateľného rozvoja Organizácie spojených národov 2020 – 2030.

Prvý Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2012 – 2013² (ďalej len „Akčný plán OGP 2012 – 2013“) schválila vláda SR uznesením č. 50 z 22. februára 2012. Druhý Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie na rok 2015³ (ďalej len „Akčný plán OGP 2015“) bol schválený uznesením vlády SR č. 59 z 11. februára 2015.

Akčný plán OGP 2015 zahŕňal 34 záväzkov v 4 kapitolách: **otvorené informácie, otvorené vzdelávanie, vláda SR otvorená pre dialóg a otvorená justícia**. Po implementácii jednotlivých záväzkov vypracoval Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej len „ÚSV ROS“) Hodnotiacu správu k implementácii Akčného plánu OGP 2015 (ďalej len „Hodnotiaca správa“)⁴, ktorá bola predložená na zasadnutie Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie 17. marca 2016. Hodnotiaca správa bola schválená uznesením Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie č. 1 zo 17. marca 2016. Následne bola Hodnotiaca správa zaslaná centrálne OGP, ktorá vypracováva nezávislú hodnotiacu správu.

V súvislosti s potrebou vyhodnotiť implementáciu Akčného plánu OGP 2015 a nastaviť tvorbu ďalšieho akčného plánu OGP zriadil ÚSV ROS nasledujúce pracovné skupiny:

- **5 expertných pracovných skupín** zložených zo zástupcov ústredných orgánov štátnej správy (ďalej len „ÚOŠS“), mimovládnych neziskových organizácií, podnikateľskej sféry a akademickej obce v týchto oblastiach:
 - ❖ otvorené dáta/transparentnosť
 - ❖ participácia
 - ❖ otvorené vzdelávanie a výskum
 - ❖ otvorená justícia
 - ❖ webová aplikácia Modul dotačných schém
- **1 koordinačnú pracovnú skupinu** zo zástupcov vybraných ÚOŠS, ktorí boli menovaní ministrami a vybranými vedúcimi ostatných ústredných orgánov štátnej správy.

¹ Dostupné na stránke <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25473>.

² Dostupný na stránke <http://www.rokovania.gov.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Uznesenie-12358?prefixFile=u>.

³ Dostupný na stránke <http://www.rokovania.gov.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Uznesenie-14684?prefixFile=u>.

⁴ Hodnotiaca správa k implementácii Akčného plánu OGP 2015 je dostupná na tomto mieste http://www.minv.sk/?ros_ogp_hodnotenie_2015&sprava=hodnotiaca-sprava-k-implementacii-akcneho-planu-iniciativy-pre-otvorene-vladnutie-na-rok-2015-schvalena.

Úlohou pracovných skupín bolo vyhodnotiť implementáciu Akčného plánu OGP 2015, poskytnúť spätnú väzbu na znenie Hodnotiacej správy a následne vytvoriť prvý návrh akčného plánu OGP Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017 – 2019 (ďalej len „Akčný plán OGP 2017 – 2019“).

Počas celého procesu tvorby Hodnotiacej správy a návrhu Akčného plánu OGP 2017 – 2019 bol kladený veľký dôraz na expertízu členov pracovných skupín. Výsledkom práce členov pracovných skupín je predkladaný Akčný plán OGP 2017 – 2019.

Predkladaný Akčný plán OGP 2017 – 2019 nadväzuje na predchádzajúce tematické kapitoly, avšak prináša i niekoľko nových tém. Na prvý pohľad je Akčný plán OGP 2017 – 2019 veľmi ambicióznym, navrhuje však reálne a konkrétne kroky, ktorých plnenie môže pre SR zabezpečiť svetové líderstvo v oblasti otvoreného vládnutia.

Prvá kapitola Akčného plánu sa venuje problematike **otvorených informácií**, a teda **otvoreným dátam**. V rámci tejto kapitoly boli naformulované nové záväzky v oblasti verejne dostupných aplikačných programových rozhraní (z angl. publicly available application programming interface, ďalej len „otvorené API“) a **otvoreného softvéru** (z angl. *open source*). *Druhá kapitola* plynulo nadväzuje na záväzky minulého akčného plánu v oblasti **otvoreného vzdelávania**. *Tretia kapitola* s názvom **Vláda otvorená pre dialóg** sa venuje problematike účasti verejnosti na tvorbe verejných politík. Za výrazný posun v riešení tejto problematiky považujeme snahu ÚSV ROS podporovať participatívnu tvorbu verejných politík nielen na národnej úrovni, ale aj na regionálnej, lokálnej a mikroregionálnej úrovni. *Štvrtá kapitola* sa venuje problematike **otvorená justícia** a *piata* zhodnoteniu **aplikačnej praxe** vybranej legislatívy (zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov, resp. vyhodnoteniu Správ o účasti verejnosti na tvorbe právnych predpisov a predbežných informácií). Poslednou kapitolou je tradične kapitola s názvom Spätná väzba a pokračovanie. Po ukončení implementačného cyklu Akčného plánu OGP 2017 - 2019 sa opäť uskutoční hodnotiaci proces, ktorého výstupom bude hodnotiacia správa k jeho implementácii z pohľadu vlády, ktorá bude opäť doplnená nezávislou hodnotiacou správou od nezávislých expertov.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

Uvedomujúc si potrebu zasadzovať sa o princípy udržateľného rozvoja reflektuje Akčný plán OGP 2017 – 2019 niekoľko cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, ktoré boli prijaté na stretnutí hláv štátov Organizácie spojených národov k príležitosti 70. výročia vzniku tejto medzinárodnej organizácie. Spomedzi 17 cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj⁵ má Akčný plán OGP 2017 – 2019 ambíciu prispieť k týmto cieľom:

- **Cieľ č.4:** Zabezpečiť inkluzívne, spravodlivé a kvalitné vzdelanie a podporovať príležitosti k celoživotnému vzdelávaniu pre všetkých.

Práve záväzky v kapitole „Otvorené vzdelávanie a otvorená veda“ vytvárajú predpoklad k budovaniu vzdelanej, modernej spoločnosti, a k príležitostiam celoživotnému vzdelávaniu. Zavádzaním procesných, legislatívnych či technických zmien na podporu publikovania vzdelávacích zdrojov, výsledkov vedy a výskumu pod otvorenými licenciami sa cieľová skupina používateľov mnohonásobne zvyšuje, čím sa doceli želaný efekt - vzdelávacie zdroje financované z verejných zdrojov budú spravodlivo dostupné pre všetkých bez ohľadu na to, v akej vzdelávacej inštitúcii mali byť pôvodne využívané.

- **Cieľ č. 16:** Podporovať mierumilovné a inkluzívne spoločnosti pre udržateľný rozvoj, zabezpečiť prístup k spravodlivosti pre všetkých a vytvoriť efektívne, zúčtovateľné a inkluzívne inštitúcie na všetkých úrovniach.

Akčný plán OGP na roky 2017 – 2019 sa usiluje o vytvorenie efektívnych, zúčtovateľných a inkluzívnych inštitúcií prostredníctvom iniciácie systémových zmien v oblasti justície. Tieto systematické zmeny sú definované v kapitole „Otvorená justícia“ a majú veľký potenciál na zvýšenie transparentnosti súdov, či Generálnej prokuratúry SR. Tento cieľ podporujú i záväzky v oblasti „Vláda otvorená pre dialóg“ nakoľko má participatívna tvorba verejných politík pozitívny vplyv na udržateľnosť rozhodnutí a komunit, inklúziu zainteresovaných aktérov, otvorenosť a zúčtovateľnosť verejných inštitúcií k občanom.

Akčný plán OGP 2017 – 2019 sa zároveň zasadzuje za zvyšovanie transparentnosti prostredníctvom zverejňovania otvorených dát, ktoré majú potenciál naplňať ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj prierezovo a komplexne.

Kľúčové aktivity, ktoré sa doteraz podarilo dosiahnuť v oblasti otvoreného vládnutia

V rámci implementačného obdobia Akčného plánu OGP 2015 sa **skvalitnilo technické zázemie na podporu zverejňovania otvorených dát**. V rámci národného projektu „Elektronické služby Úradu vlády Slovenskej republiky – eDemokracia a otvorená vláda (ďalej len „eDemokracia a otvorená vláda“), ktorý bol implementovaný Úradom vlády SR, resp. Národnou agentúrou pre sieťové a elektronické služby (ďalej len „NASES“), bol v rámci ústredného portálu verejnej správy spustený modul otvorených dát, čím sa vytvorila základná centrálna infraštruktúra na podporu zverejňovania otvorených dát subjektmi verejnej správy⁶. V rámci implementácie Akčného plánu OGP 2015 sa zvýšil počet datasetov na portáli otvorených dát z 204 na 884 datasetov štátnej správy. Lídrom v počte zverejňovaných datasetov sa stal Štatistický úrad SR.

⁵ Viac informácií o cieľoch Agendy 2030 udržateľného rozvoja nájdete na tomto odkaze

⁶ Súčasná verzia www.data.gov.sk ponúka niekoľko nových funkcionalít, čím sa zlepšila interakcia medzi poskytovateľmi dát a používateľmi dát, ako napr. žiadosť o prístup k informáciám na účely opakovaného použitia podľa Zákona o slobodnom prístupe k informáciám, návrh na zverejnenie údajov na portáli otvorených dát, podnet na úpravu údajov zverejnených na portáli otvorených dát, žiadosť o registráciu aplikácie postavenej na otvorených dátach na portáli otvorených dát, a i.

V oblasti otvorených dát vykonal ÚSV ROS v spolupráci s NASES prieskum dopytu verejnosti po najžiadanejších datasetoch. Z prieskumu vyplynulo, že najžiadanejšími datasetmi sú údaje z katastra nehnuteľností, výsledky volieb, údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov, obchodný register, register adries a živnostenský register, ako aj dáta o dopravných nehodách a kriminalite, ďalej cestovné poriadky hromadnej dopravy rôzneho typu, poštové smerovacie čísla ako aj aktuálny stav a znečistenie životného prostredia. NASES vedie intenzívny dialóg s dotknutými subjektmi, na základe ktorého bolo už na portáli otvorených dát **data.gov.sk** zverejnených niekoľko kľúčových datasetov zo zoznamu (napr. register adries, poštové smerovacie čísla, údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov, a i.).

Ďalším úspechom v oblasti otvoreného vládnutia je spustenie webovej aplikácie s názvom **Elektronická hromadná žiadosť** (ďalej len „eHŽ“) v rámci národného projektu Úradu vlády SR e-demokracia a otvorená vláda. eHŽ plní funkciu „mostu“ medzi požiadavkami občianskej spoločnosti a vládou SR. Vláda SR sa zaviazala, že sa bude zaoberať každou eHŽ, ktorá získa do 30 dní minimálne 15 000 podporovateľov. V prípade, ak bude predmetom eHŽ požiadavka v kompetencii exekutívy, vláda SR sa zaväzuje reflektovať na eHŽ a do 60 dní prijať náležité opatrenia. V prípade, že bude predmetom eHŽ iniciácia legislatívnych zmien, vláda SR sa zaväzuje reflektovať na eHŽ do 6 mesiacov. Aktívne využívanie nástroja eHŽ povedie k zvýšeniu e-participácie občanov na správe vecí verejných.

Začiatkom roka 2016 bola spustená webová aplikácia pre európske štrukturálne a investičné fondy, Finančný mechanizmus EHP, Nórsky finančný mechanizmus, Švajčiarsky finančný mechanizmus a dotačné schémy zo štátneho rozpočtu SR, tzv. **Modul dotačných schém**. Aplikácia má ambíciu zvyšovať transparentnosť a efektívnosť čerpania verejných zdrojov.

V rámci otvoreného vzdelávania sa podarilo zmapovať existujúce elektronické dostupné vzdelávacie zdroje a možnosti uplatňovania verejnej licencie typu Creative Commons uvedenie autora CC BY. Pri identifikácii prekážok plného nasadenia otvoreného prístupu k výsledkom vedy a výskumu Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) došlo k záveru, že z pohľadu autorského práva ani nastavenia grantových schém v oblasti vedy a výskumu neexistujú prekážky na uplatňovanie otvoreného prístupu k výsledkom výskumnej činnosti. Zároveň bola spracovaná analýza, ktorá identifikovala jednotlivé opatrenia a možné prekážky pre zavedenie bezplatného sprístupňovania vybraných typov publikačných výstupov. Tá bude použitá ako východiskový materiál pre prijatie konkrétnych opatrení. Vo všeobecnosti sa dá zhrnúť, že téma otvoreného prístupu k vzdelávacím zdrojom a výsledkom vedy a výskumu našla pozitívny ohlas na rezorte školstva a bude pokračovať aj v najbližších rokoch.

S víziou **presadzovať princípy otvoreného vládnutia aj na regionálnej a lokálnej úrovni** pripravuje ÚSV ROS v spolupráci s mimovládnyimi neziskovými organizáciami národný projekt na podporu participácie občanov na správe vecí verejných. Hlavným cieľom národného projektu s názvom **„Podpora partnerstva a dialógu medzi verejnou správou, občanmi a mimovládnyimi neziskovými organizáciami na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni v oblasti participatívnej tvorby verejných politík“** je posilniť spoluprácu a vzájomný dialóg medzi verejnou správou, občanmi a mimovládnyimi neziskovými organizáciami v procese tvorby verejných politík na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni a navrhnuť inovácie existujúcich mechanizmov vo verejnej správe v záujme zefektívnenia vstupu verejnosti do tvorby verejných politík.

1. Otvorené informácie

1.1 Portál otvorených dát – data.gov.sk⁷

Vláda SR sa vo svojom PVV zaviazala, že bude zvyšovať transparentnosť verejnej správy a sprístupňovať verejné informácie vo forme otvorených dát. Ambíciou tohto kroku je podporovať hospodárstvo založené na dátach a tým stimulovať podnikateľské prostredie.

Koncept otvorených dát vychádza z predpokladu, že ÚOŠS zhromažďujú a spravujú obrovské množstvo verejných dát v rôznych oblastiach, napr. **doprava, kultúra, financovanie, veda a výskum, počasie, životné prostredie, geografické dáta či rôzne štatistiky**. Využitie tejto množiny verejných informácií na komerčné alebo nekomerčné účely v podobe vývoja rôznych aplikácií je možné, ak sa zabezpečí ich zverejňovanie vo formáte otvorených dát (v strojovo spracovateľnej forme). Za otvorené dáta nepovažujeme tie dáta, ku ktorým sa vzťahujú právne predpisy, ktoré neumožňujú ich zverejnenie, napr. zákon č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov. Zverejňovanie otvorených dát sa týka len verejných dát a teda nie takých, ktoré sú kategorizované ako prísne tajné, tajné, dôverné, vyhradené, citlivé, osobné, vyhradené, chránené. V súlade s tézou „**čo je verejné, je dostupné**“⁸ je potrebné naďalej pokračovať vo zverejňovaní dát v otvorenom formáte a stimulovať tak ekonomický potenciál otvorených dát.

Pristúpením SR do OGP sa vláda SR zaviazala zverejňovať informácie vo forme otvorených dát a tým podporovať vývoj aplikácií postavených na verejných dátach. Zavedenie a spustenie portálu otvorených dát v SR www.data.gov.sk patrí medzi najväčšie úspechy, ktoré sa podarilo dosiahnuť v rámci implementácie Akčného plánu OGP 2012 – 2013. Po štyroch rokoch existencie portálu otvorených dát je zverejnených takmer 1000 datasetov.

V PVV sa vláda SR taktiež zaviazala, že bude podporovať prepájanie štátnych databáz, ktoré zverejňuje, dôsledne dohliadať na plnenie zákonných povinností zverejňovania alebo sprístupňovania informácií vrátane súdnych rozhodnutí a rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní a zavedie povinné zverejňovanie profesijných životopisov a platov štátnych nominantov. Takisto sa vláda SR zaviazala, že zavedie povinné zverejňovanie úradných dokumentov obcí a krajov ako sú zápisnice z rokovaní zastupiteľstva a komisií, vrátane hlasovania poslancov.

V období implementácie Akčného plánu OGP 2015 **došlo k podpore zverejňovania otvorených dát tak z legislatívneho hľadiska ako aj z technického**. Transponovaním smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/98/ES zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora do zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2016 sa vytvoril predpoklad na proaktívne, ale aj pasívne (na základe žiadosti) zverejňovanie otvorených dát povinnými osobami⁹. Implementáciou projektu Úradu vlády SR *e-demokracia a otvorená vláda SR* sa vytvorila kvalitná technická infraštruktúra na podporu zverejňovania otvorených dát ÚOŠS.

⁷ Podľa Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy:

OpenData - otvorené údaje je názov pre paradigmu, v ktorej je možné s údajmi, ktoré sú vytvárané a spracovávané v dátových zdrojoch verejnej správy, voľne pracovať. To znamená, že údaje musia byť dostupné, zrozumiteľné a práca s nimi musí byť možná bez obmedzení (technických a licenčných).

Dataset je ucelená a samostatne použiteľná skupina súvisiacich údajov vytvorených a udržiavaných na určitý účel a uložených spoločne podľa rovnakej schémy.

⁸ V súlade so zákonom č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov.

⁹ Povinná osoba je povinná sprístupniť informácie na účely opakovaného použitia na základe žiadosti všetkým žiadateľom v podobe a spôsobom, ktoré umožňujú jej technické podmienky; prednostne však v elektronickej podobe, a pokiaľ je to možné a vhodné, ako otvorené údaje umožňujúce automatizované spracovanie spolu s ich metaúdajmi a i.

Podrobnejší spôsob a rozsah realizácie niektorých úloh môžu určiť akčné plány Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy (NKIVS).

Dostupné zahraničné štúdie venujúce sa ekonomickému potenciálu otvorených dát uvádzajú niekoľko zaujímavých zistení¹⁰:

- Zverejňovanie otvorených dát môže na strane inštitúcií západných ekonomík ušetriť až 100 miliárd eur ročne a 450 miliárd eur na strane klientov.
- Zverejnením viac ako 8000 datasetov v roku 2011 a následným využitím datasetov získala Veľká Británia 16 miliárd libier.
- Medziročný ekonomický prínos otvorených dát vo Veľkej Británii je vyčíslený na hodnotu 2 miliárd libier.
- 15% celkového HDP v Keni predstavuje biznis založený na otvorených dátach.
- Medziročný ekonomický prínos otvorených dát v rámci európskej ekonomiky je vyčíslený na hodnotu 40 miliárd eur.
- Úspora verejných zdrojov v štáte Kalifornia bola vyčíslená na 20 miliónov dolárov v dôsledku poukazovania na nepotrebné náklady v rámci portálu na zvyšovanie transparentnosti.

Z hľadiska systematickej podpory zverejňovania a využívania otvorených dát verejnej správy je nutné iniciovať vznik analýzy, na základe ktorej by bola vyčíslená trhovú hodnotu a ekonomický potenciál otvorených dát na Slovensku vrátane analýzy úspory verejných zdrojov.

Úloha č. 1: Vypracovať analýzu trhovej hodnoty a ekonomického potenciálu otvorených dát na Slovensku vrátane analýzy úspory verejných zdrojov.

Zodpovední: podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu v spolupráci s ministrom financií, vedúcim Úradu vlády SR a splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti.

Termín: do 31. decembra 2017

Koncept otvorených dát je čiastkovo upravený v niekoľkých právnych predpisoch rôznej právnej sily:

- Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov – Transponovaním smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/98/ES zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora
- Zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Výnos MF SR č. 55/2014 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy
- Uznesenie vlády SR č. 59/2015 k Akčnému plánu OGP 2015
- Uznesenie vlády SR č. 50/2012 k Akčnému plánu OGP 2012 – 2013

Z uvedeného dôvodu je vhodné vypracovať návrh zákona o údajoch, ktorý bude problematiku dát riešiť komplexne.

Úloha č. 2: Predložiť návrh zákona o údajoch na rokovanie vlády.

Zodpovední: podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu v spolupráci s podpredsedníčkou vlády a ministerkou spravodlivosti, podpredsedom vlády a ministrom vnútra, vedúcim Úradu vlády SR, predsedníčkou Úradu geodézie, kartografie a katastra SR a splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti.

Termín: do 31. decembra 2018

¹⁰ Všetky štúdie sú dostupné tu <http://www.otevrenadata.cz/otevrena-data/co-jsou-otevrena-data/>.

Súčasná kvalita zverejnených datasetov na portáli otvorených dát nie je vyhovujúca. Naďalej pretrvávajú problémy s nedostatočnou aktualizáciou niektorých datasetov, so štandardizáciou formátov, nedodržiavaním Výnosu MF SR č. 55/2014 či s uplatňovaním licencií. S cieľom zvyšovať kvalitu otvorených dát ÚOŠS zverejňovaných na portáli otvorených dát je dôležité zabezpečiť školenie pre osoby zodpovedné za zverejňovanie otvorených dát.

Úloha č. 3: Zrealizovať školenia pre zamestnancov verejnej správy, ktorých zamestnávateľ poveril zverejňovať otvorené dáta za inštitúciu verejnej správy.

Zodpovedný: vedúci Úradu vlády SR

Termín: priebežne, kontrolný termín k 31. decembru

Úloha č. 4: V rámci novelizácie Výnosu Ministerstva financií SR č. 55/2014 Z. z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy v znení neskorších predpisov prijať zásady pre štandardizovaný spôsob a obsah zverejňovaných datasetov pre orgány štátnej správy a územnej samosprávy.

Zodpovední: podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu v spolupráci s vedúcim Úradu vlády SR a splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Termín: do 31. decembra 2017

Ambíciou splnomocnenca vlády SR je podporovať publikáciu otvorených dát aj na samosprávnej úrovni, preto v tomto materiáli uvádza aj niekoľko odporúčaní pre predstaviteľov územnej samosprávy a predsedu Združenia miest a obcí Slovenska.

Odporúčanie č.1: Vytvoriť a zverejniť návrh vzorového publikačného minima pre orgány územnej samosprávy.

Zodpovední: podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu v spolupráci so splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a predsedom Združenia miest a obcí Slovenska

Termín: do 30. júna 2017

Akčný plán OGP 2012 – 2013 ako aj Akčný plán OGP 2015 uložil vedúcim ÚOŠS vytvoriť a aktualizovať zoznam datasetov v gescii rezortov spolu s plánom ich postupného zverejnenia. V tejto úlohe je žiaduce pokračovať.

Úloha č. 5: Aktualizovať a zverejniť na portáli otvorených dát zoznam všetkých datasetov v gescii ministerstiev a nimi zriadených organizácií a ostatných ústredných orgánov štátnej správy s plánom zverejňovania datasetov aj periodizácie ich aktualizovania na portáli otvorených dát.

Zodpovední: ministri, vedúci Úradu vlády SR, vedúci ostatných ústredných orgánov štátnej správy

Termín: každoročne do 31. marca

Úloha č. 6: Na základe aktualizovaného zoznamu datasetov v gescii ministerstiev a nimi zriadených organizácií a ostatných ústredných orgánov štátnej správy zverejniť datasety v súlade s plánom ich zverejnenia a aktualizovania na portáli otvorených dát.

Zodpovední: ministri, vedúci Úradu vlády SR, vedúci ústredných orgánov štátnej správy Termín: priebežne, kontrolný termín k 31. decembru

Odporúčanie č. 2: Zverejňovať otvorené dáta minimálne v rozsahu a štruktúre definovanej v publikačnom minime pre orgány územnej samosprávy za pomoci technickej infraštruktúry Dátového centra obcí a miest (DCOM).

Zodpovední: volení predstavitelia regionálnej a miestnej územnej samosprávy

Termín: priebežne, kontrolný termín k 31. marcu

V rámci projektu *e-demokracia a otvorená vláda* SR bola vytvorená kvalitná technická infraštruktúra na zverejňovanie otvorených dát ÚOŠS. V tejto fáze je žiaduce zvyšovať povedomie zainteresovaných aktérov a verejnosti o možnostiach využitia datasetov zverejnených na portáli otvorených dát.

Úloha č. 7: Uskutočniť verejnú kampaň na propagáciu využitia datasetov zverejnených na portáli otvorených dát a na podporu vývoja inovácií.

Zodpovední: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti v spolupráci s podpredsedom vlády SR pre investície a informatizáciu a vedúcim Úradu vlády SR

Termín: priebežne, kontrolný termín k 31. decembru

Vhodným nástrojom na zapájanie zainteresovaných aktérov do procesu výberu datasetov zverejňovaných na portáli otvorených dát sa stal prieskum dopytu po najžiadanejších datasetoch. Na základe prieskumu dopytu po najžiadanejších datasetoch je možné optimálne alokovať technické a ľudské zdroje potrebné na prednostné zverejnenie najžiadanejších datasetov. Cieľom ÚSV ROS je vykonávať prieskumy dopytu po najžiadanejších datasetoch pravidelne jedenkrát do roka. Na základe výsledkov týchto prieskumov je dôležité iniciovať aktívny dialóg medzi ÚOŠS a občianskou spoločnosťou a hľadať optimálnu formu, štruktúru a rozsah zverejnenia datasetov.

Úloha č. 8: Vykonať prieskum dopytu verejnosti po najžiadanejších datasetoch otvorených dát.

Zodpovedný: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Termín: každoročne do 31. marca

Úloha č. 9: Zverejniť na základe výsledkov prieskumu dopytu verejnosti po najžiadanejších datasetoch otvorených dát najžiadanejšie datasety na portáli otvorených dát v súlade s platnou legislatívou.

Zodpovední: ministri, vedúci Úradu vlády SR, vedúci ostatných ústredných orgánov štátnej správy v spolupráci s podpredsedom vlády SR pre investície a informatizáciu

Termín: každoročne do 31. decembra

Odporúčanie č. 3: Monitorovať a vyhodnocovať dopyt verejnosti po najžiadanejších datasetoch orgánov územnej samosprávy.

Zodpovední: podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu v spolupráci so splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a predsedom Združenia miest a obcí Slovenska

Termín: každoročne do 31. mája

Odporúčanie č. 4: Zhromažďovať dáta organizácií územnej samosprávy za pomoci technickej infraštruktúry Dátového centra obcí a miest (DCOM).

Zodpovední: volení predstavitelia regionálnej a miestnej územnej samosprávy

Termín: priebežne

V záujme zistenia, po ktorých datasetoch bol najväčší dopyt, je žiaduce vypracovať a zverejniť analýzu zverejňovaných datasetov, ktorej súčasťou bude aj prehľadná štatistika využívania jednotlivých datasetov a jednotlivých žiadostí o sprístupnenie datasetu.

Úloha č. 10: Vypracovať analýzu zverejňovania datasetov ústredných orgánov štátnej správy na portáli otvorených dát a predložiť ju na zasadnutie Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie.

Zodpovedný: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Termín: každoročne do 30. júna

Úloha č. 11: Vypracovať stratégiu a akčný plán sprístupnenia a používania otvorených dát verejnej správy a predložiť ju na rokovanie vlády SR

Zodpovedný: vedúci Úradu vlády SR

Termín: do 31. mája 2017

1.2 Otvorené API

Otvorené API (z angl. *publicly available application programming interface*, ďalej len „otvorené API“) je verejne dostupné aplikačné programové rozhranie, ktorým je možné pre autorizovaného používateľa pracovať s elektronickou službou pomocou vlastných softvérových aplikácií. Týmto spôsobom je vytváraný nový kanál komunikácie občana alebo podnikateľa s verejnou správou a otvára možnosť vzniku nových riešení pre využitie služieb e-governmentu pomocou sprístupnených aplikačných rozhraní.

SR spustila v poslednom období množstvo elektronických služieb pre občanov, podnikateľov aj právnické osoby. Tieto služby sú dostupné najmä na príslušných webových sídlach verejnej správy, čo znamená, že na ich využitie je potrebné navštíviť príslušné webové stránky. Elektronické služby poskytujú primárne základnú funkcionality vyplývajúcu z požiadaviek legislatívy. Sprístupnením elektronických služieb prostredníctvom verejne dostupného API sa vytvorí priestor pre súkromné subjekty, aby poskytované základné funkcie elektronických služieb rozšírili o ďalšie možnosti.

Úloha č. 12: Vypracovať štandardy pre verejne dostupné aplikačné programové rozhranie a predložiť ich do Komisie pre štandardizáciu informačných systémov verejnej správy.

Zodpovední: podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu v spolupráci s vedúcim Úradu vlády SR
Termín: do 31. decembra 2017

Úloha č. 13: Zabezpečiť zverejňovanie otvorených dát a sprístupňovanie verejne dostupných aplikačných programových rozhraní v projektoch financovaných prostredníctvom Operačného programu Integrovaná infraštruktúra a z iných verejných zdrojov.

Zodpovedný: podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu
Termín: priebežne, kontrolný termín k 31. decembru

Úloha č. 14: Vykonať prieskum dopytu verejnosti po najžiadanejších verejne dostupných aplikačných programových rozhraniach.

Zodpovedný: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
Termín: každoročne do 31. marca

Úloha č. 15: Na základe výsledkov prieskumu dopytu verejnosti po najžiadanejších verejne dostupných aplikačných programových rozhraniach sprístupniť v súlade s platnou legislatívou a existujúcimi technickými podmienkami najžiadanejšie s uvedením licencie (vzťahov) na ich využívanie.

Zodpovední: ministri, vedúci Úradu vlády SR, a vedúci ostatných ústredných orgánov štátnej správy v spolupráci s podpredsedom vlády SR pre investície a informatizáciu
Termín: každoročne do 31. decembra

1.3 Otvorený softvér

Prebiehajúca elektronizácia služieb verejnej správy priniesla množstvo aplikácií, zásuvných modulov a informačných systémov, ktoré sú často vyvíjané tzv. proprietárnym spôsobom. Proprietárny spôsob neumožňuje voľný prístup k zdrojovému kódu, a teda nie je umožnené študovať a používať daný zdrojový kód pre ďalší softvér alebo pre vývoj nových aplikácií. Zdrojový kód je časť softvéru, ktorý väčšina používateľov nevidí - prostredníctvom zdrojového kódu je možné študovať a meniť to, ako program a aplikácie pracujú.

Otvorený softvér (z angl. *open source*) je softvér, ktorého zdrojový kód je voľne dostupný pre všetkých so zámerom jeho študovania, modifikácie, ďalšieho vývoja či zlepšenia. Zabezpečením vývoja softvéru metódou *otvoreného softvéru* (s dôkladným posúdením tejto možnosti v prípade špecializovaného softvéru obsahujúceho utajované skutočnosti alebo citlivé informácie), a teda zverejňovaním častí kódov a umožnením, aby subjekty verejnej správy otvorené softvéry používali, sa zvýši efektívnosť vynakladaných zdrojov.

Úloha č. 16: Pre novovytvárané zásuvné moduly a doplnky webových prehliadačov a klientskych aplikácií umožniť zverejnenie ich zdrojového kódu a vývoj metódou otvoreného softvéru (open source).

Zodpovední: ministri, vedúci Úradu vlády SR, vedúci ostatných ústredných orgánov štátnej správy
Termín: priebežne, kontrolný termín k 31. decembru

Úloha č. 17: Zdokumentovať v dodaných informačných systémoch využitie vybraných komponentov vyvinutých metódou otvoreného softvéru (open source), analyzovať možnosť zverejnenia častí kódu a dokumentácie pod otvorenou licenciou a zverejniť vybrané časti kódu.

Zodpovední: ministri, vedúci Úradu vlády SR a vedúci ostatných ústredných orgánov štátnej správy
Termín: do 31. októbra 2017

Úloha č. 18: Zverejniť na Portáli otvorených dát zoznam využívaného otvoreného softvéru (open source) s uvedením účelu jednotlivého softvéru a typu jeho licencie, a tiež softvéru, ku ktorému má orgán štátnej správy udelenú licenciu na jeho používanie, distribuovanie a publikovanie.

Zodpovední: ministri, vedúci Úradu vlády SR a vedúci ostatných ústredných orgánov štátnej správy
Termín: do 31. júla 2017

Úloha č. 19: V spolupráci s odbornou verejnosťou vypracovať štúdiu, ktorá zdokumentuje možnosti, výhody a nevýhody použitia otvoreného softvéru (open source) a iných licenčných modelov v štátnej správe.

Zodpovední: podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu v spolupráci s ministrami, vedúcim Úradu vlády SR, predsedníčkou Úradu pre verejné obstarávanie a splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
Termín: do 31. decembra 2017

Úloha č. 20: Vypracovať úvodnú štúdiu uskutočniteľnosti zavedenia satelitného účtu mimovládnych neziskových organizácií (analýzu prínosov a nákladov).

Zodpovední: predsedníčka Štatistického úradu SR v spolupráci so splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
Termín: do 31. decembra 2017

1.4 Modul dotačných schém

Začiatkom roka 2016 bola spustená webová aplikácia pre európske štrukturálne a investičné fondy, Finančný mechanizmus EHP, Nórsky finančný mechanizmus, Švajčiarsky finančný mechanizmus a dotačné schémy zo štátneho rozpočtu SR – tzv. **modul dotačných schém**. Do modulu dotačných schém boli zatiaľ pilotne nahraté dáta za rok 2015. Po vyhodnotení zverejnených dát a funkcionalít webovej stránky je potrebné zabezpečiť minimálny rozsah, formát a štruktúru zverejňovaných dát a zabezpečiť kontinuitu ich pravidelného zverejňovania.

Úloha č. 21: Nadefinovať minimálny rozsah a štruktúru dát pri zverejňovaní informácií o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov, Finančného mechanizmu EHP, Nórskeho finančného mechanizmu, Švajčiarskeho finančného mechanizmu a dotačných schém zo štátneho rozpočtu SR.

Zodpovedný: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Termín: do 31. marca 2017

Úloha č. 22: Zverejniť dáta o využívaní financií poskytnutých ústrednými orgánmi štátnej správy v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov, Finančného mechanizmu EHP, Nórskeho finančného mechanizmu, Švajčiarskeho finančného mechanizmu a dotačných schém zo štátneho rozpočtu SR minimálne v definovanej štruktúre na webovej stránke <https://data.gov.sk/dotacie>.

Zodpovední: podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu, ministri, vedúci Úradu vlády SR

Termín: každoročne do 30. júna za predchádzajúci rok

1.5 Centrálny register zmlúv

Centrálny register zmlúv (ďalej len „CRZ“) vznikol na základe zákona č. 546/2010 Z. z. ktorým sa dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony¹¹. V zmysle platnej právnej úpravy je nutné zmluvy, ktorých účastníkom je povinná osoba (štátne orgány, resp. orgány verejnej správy), zverejniť v CRZ. Zverejnením je podmienené nadobudnutie účinnosti uzatvorenej zmluvy.

Prax však ukázala, že právna úprava nie je odolná voči jej obchádzaniu. Vláda SR sa preto v záujme zdokonalenia a rozšírenia systému povinného zverejňovania zmlúv zaviazala, že najmä spresní zákonnú povinnosť obchodných spoločností so stopercentným verejným vlastníctvom zverejňovať zmluvy, predĺži povinné zverejňovanie zmlúv na internete z piatich na desať rokov od ich účinnosti a vytvorí mechanizmus kontroly dodržiavania povinnosti zverejňovania zmlúv. Vláda SR sa tiež zaviazala, že vytvorí priestor na zverejňovanie zmlúv samospráv na jednom centrálnom registri.

Úloha č. 23: Participatívnym spôsobom vypracovať analýzu dodržiavania povinnosti zverejňovať zmluvy v Centrálnom registri zmlúv, na jej základe pripraviť návrh zmien, ktorými sa táto povinnosť spresní a ktorými sa umožní vytvoriť účinný mechanizmus kontroly jej dodržiavania a predložiť ho na rokovanie vlády.

Zodpovední: podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti v spolupráci so splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Termín: do 30. decembra 2017

Úloha č. 24: Vytvoriť priestor na zverejňovanie zmlúv samospráv na jednom centrálnom registri.

Zodpovední: podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti v spolupráci s vedúcim Úradu vlády SR

Termín: do 31. decembra 2017

¹¹ Dostupný na stránke <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2010/546/>.

1.6 Register konečných užívateľov výhod

V septembri 2015 bol do slovenského právneho poriadku¹² vnesený inštitút konečného užívateľa výhod, register konečných užívateľov výhod a stanovená povinnosť zápisu v tomto registri pre subjekty zúčastňujúce sa na verejnom obstarávaní. Účelom zavedenia týchto zmien bolo umožnenie verejnej kontroly toho, ktoré osoby v skutočnosti profitujú na plneniach prijatých od štátu a obmedziť možnosť tzv. schránkových obchodných spoločností prijímať plnenia od štátu. Prijatá právna úprava však nerieši problém komplexne, pretože sa týka len verejných obstarávaní.

Vláda SR sa preto vo svojom PVV zaviazala, že prijme účinný protischránkový zákon vzťahujúci sa na všetky verejné zdroje, ktorým nad rámec svojich medzinárodnoprávných záväzkov v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí upraví požiadavky na subjekty, s ktorými vstupuje štát, resp. subjekty verejného práva do obchodného vzťahu, alebo v rámci ktorého tretia osoba prijíma akékoľvek plnenie, vrátane predaja majetku štátu. Právna úprava bude nadväzovať na existujúcu právnu úpravu, pokiaľ ide o verejnú kontrolu registra konečných užívateľov výhod a po prehodnotení účinnosti na definíciu konečného užívateľa výhod, rozšíri okruh osôb na všetky subjekty, ktoré prijímajú plnenie od štátu a zvýši reálnu vymáhateľnosť zákona primeranými sankciami, ktoré budú citelne odstrašujúce pre osoby, ktoré nepravdivé údaje uviedli a odoberú hospodársky prospech tým, ktorí ho protizákonným konaním získali.

Úloha predložiť návrh zákona o registri konečných užívateľov výhod bola definovaná aj v Pláne legislatívnych úloh vlády SR na mesiace jún až december 2016¹³. Zákon pod definitívnym názvom **zákon o registri partnerov verejného sektora** bol schválený Národnou Radou SR dňa 25.10.2016 a bude účinný od 01.02.2017.

¹² Pôvodná právna úprava bola obsiahnutá v zákone č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v Čl. I. Uvedená právna úprava bola nahradená zákonom č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je dostupný na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/343/>.

¹³ Dostupný na: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25633>.

2. Otvorené vzdelávanie a otvorená veda

2.1 Otvorené vzdelávacie zdroje

Mapovanie existujúcich repozitárov MŠVVaŠ SR a jeho priamo riadených organizácií ukázalo, že ani jeden z nich v súčasnom stave nemôže byť použitý ako centrálny repozitár pre otvorené vzdelávacie zdroje. MŠVVaŠ SR ako úvodný krok zadefinovalo potrebné vlastnosti takéhoto centrálného repozitára. Svoj záujem o vytvorenie centrálného archívu digitálneho vzdelávacieho obsahu deklaruje vláda SR aj v PVV.

Úloha č. 25: Zriadiť a prevádzkovať repozitár Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pre ukladanie, dlhodobú archiváciu a sprístupňovanie vzdelávacích zdrojov.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 30. júna 2018

Úloha č. 26: Po sprevádzkovaní repozitára Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky priebežne sprístupňovať otvorené vzdelávacie zdroje pod verejnou licenciou Creative Commons uvedenie autora CC BY.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: priebežne, kontrolný termín k 31. decembru

Rezort školstva v Akčnom pláne OGP 2015 mapoval existujúce elektronicky dostupné vzdelávacie zdroje¹⁴, pričom dospel k záveru, že na základe doterajších zmluvných vzťahov medzi MŠVVaŠ SR a jeho partnermi (najmä autormi a vydavateľmi) neexistujú elektronické vzdelávacie zdroje, ktoré by rezort mohol sprístupniť pod verejnou licenciou Creative Commons uvedenie autora CC BY¹⁵. Situáciu by mohli zmeniť rokovania s partnermi o možnosti dodatočného sprístupnenia vzdelávacích zdrojov pod verejnou licenciou, čo nie je možné uskutočniť len jednostranným aktom zo strany MŠVVaŠ SR. Ide najmä o vzdelávacie zdroje zabezpečované od roku 2008.

Úloha č. 27: Osloviť partnerov, ktorí po roku 2008 dodávali pre Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky alebo ním priamo riadeným organizáciám vzdelávacie zdroje, s návrhom na sprístupnenie vzdelávacích zdrojov pod verejnou licenciou Creative Commons uvedenie autora CC BY.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. júla 2017

Ako pokračovanie Akčného plánu OGP 2015 v téme nastavenia procesu tvorby vzdelávacích zdrojov pod verejnou licenciou Creative Commons uvedenie autora CC BY je ďalej potrebné zabezpečiť, aby všetky nové verejné obstarávanie, projekty európskych štrukturálnych a investičných fondov alebo inou formou, ktoré sú v gescii MŠVVaŠ SR a jemu podriadených inštitúcií, boli sprístupňované pod verejnou licenciou Creative Commons uvedenie autora CC BY¹⁶.

¹⁴ Dostupné na stránke http://www.minv.sk/?ros_ovz.

¹⁵ Licencie Creative Commons predstavujú súčasný svetový štandard pre otvorené licencie autorských diel (iných ako softvér), sú flexibilné a pre tento účel celosvetovo najpoužívanejšie (viac ako miliarda licencovaných diel - zdroj: <https://stateof.creativecommons.org/2015/>).

Licencie Creative Commons verzie 4. vzdelávacie zdroje, získané cez 0 sú jednotné pre všetky jurisdikcie sveta a tým umožňujú medzinárodnú interoperabilitu. Európska komisia vo svojom rámcovom programe pre výskum a inovácie Horizont 2020 spomína používanie licencií Creative Commons (https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/FactSheet_Open_Access.pdf). Svetoví lídri v otvorenom vzdelávaní používajú licencie Creative Commons uvedenie autora CC-BY. Licencie Creative Commons používame aj na Slovensku (napr. portál data.gov.sk).

¹⁶ Juraj Draxler ako minister školstva v čase plnenia Akčného plánu OGP 2015 sa na svojom blogu 17.02.2016 vyjadril, že „...všetky nové verejné obstarávania budú obsahovať aj podmienku dodávania učebnice aj s voľne šíriteľnou digitálnou licenciou“ (dostupné na stránke <http://blog.etrend.sk/juraj-draxler/ake-konkretne-zmeny-potrebuje-nase-skolstvo.html>).

Úloha č. 28: Zabezpečiť, aby všetky zmluvné vzťahy na tvorbu vzdelávacích zdrojov financovaných z verejných zdrojov pod gesciou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a jemu podriadených inštitúcií obsahovali podmienku uplatnenia verejných licencií Creative Commons uvedenie autora CC BY.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: od 31. marca 2017 priebežne, kontrolný termín k 31. decembru

Vláda SR sa v PVV v kapitole venujúcej sa zabezpečeniu kvalitnej výchovy a vzdelávania zaviazala zlepšiť podmienky pre tvorbu digitálneho vzdelávacieho obsahu a jeho využívanie vo výchovno-vzdelávacej činnosti a podporiť rozvíjanie digitálnych zručností detí, žiakov a aj pedagogických zamestnancov. Terajšiu situáciu s digitálnym vzdelávacím obsahom môžeme zlepšiť inšpiráciou zo zahraničia, kde je vytváranie otvorených vzdelávacích zdrojov už dlhodobo rozšírené, pričom lídrmi sú renomované univerzity, vedecké pracoviská a nadácie¹⁷. Existuje množstvo internetových stránok, ktoré ponúkajú voľne dostupné vzdelávacie zdroje. Vo väčšine prípadov ide o vzdelávacie zdroje publikované pod verejnou licenciou Creative Commons uvedenie autora CC BY alebo inou neobmedzenou licenciou na ďalšie použitie. Ich nevýhodou z pohľadu našich učiteľov, ostatných pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov regionálneho školstva ako aj žiakov a študentov hlavne v nižších triedach je ich prevažne anglická jazyková mutácia. Výhodné sa javí zabezpečiť preklad vybraných vzdelávacích zdrojov do slovenčiny a iných jazykov národnostných menšín a zvýšiť tak ich použiteľnosť vo vzdelávacom procese. Vhodné je tiež nájsť mechanizmus motivácie tvorby otvorených vzdelávacích zdrojov učiteľmi, ostatnými pedagogickými zamestnancami a odbornými zamestnancami regionálneho školstva ako aj žiakmi a študentmi.

Úloha č. 29: Podporiť preklad alebo dabing do štátneho jazyka alebo menšinového jazyka voľne dostupných zahraničných vzdelávacích zdrojov (hlavne videí a krátkych filmov) obsahovo vhodných z pohľadu štátneho vzdelávacieho programu.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 30. júna 2018

Popri zabezpečení zverejňovania vzdelávacích zdrojov pod verejnou licenciou v primárnom a sekundárnom vzdelávaní je potrebné túto situáciu riešiť aj na úrovni vysokoškolského štúdia. Je nevyhnutné zdefinovať a pilotne overiť nový model vydávania vysokoškolských učebníc, učebných a vzdelávacích materiálov, ktorý by vytvoril podmienky pre ich zverejnenie pod verejnou licenciou Creative Commons uvedenie autora CC BY.

Úloha č. 30: Navrhnuť a pilotne uskutočniť mechanizmus sprístupňovania vysokoškolských učebníc, skrípt a pod. a vedeckých časopisov vydávaných vysokými školami pod verejnou licenciou Creative Commons uvedenie autora CC BY prostredníctvom repozitára Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. decembra 2018

Pilotný projekt bude spočiatku fungovať na dobrovoľnej báze. Po jeho vyhodnotení a analýze bude vhodné pripraviť model trvalej udržateľnosti financovania publikovania uvedených výstupov vrátane prevádzkovania repozitára pre ich ukladanie, dlhodobú archiváciu a sprístupňovanie. Na jeho realizáciu bude potrebné pripraviť legislatívu.

Úloha č. 31: Predložiť na rokovanie vlády legislatívne návrhy, ktoré zavedú konkrétne pravidlá otvoreného publikovania a povinnosť bezplatného sprístupňovania vybraných typov publikačných

¹⁷ Napr. CK-12 Foundation <http://www.ck12.org>, Learnig Resource Metadata Initiative <http://lrmi.dublincore.net/>, Open Yale courses <http://oyc.yale.edu/>, Khan Academy <https://www.khanacademy.org/>, Curriki <http://www.curriki.org/>, Coursera <https://www.coursera.org/>, Open Professionals Education Network <https://open4us.org/resources/>, edX <https://www.edx.org/>, FutureLearn <https://www.futurelearn.com/>.

výstupov financovaných z verejných zdrojov prostredníctvom repozitára Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. decembra 2018

Centrum vedecko-technických informácií SR (ďalej len „CVTI“) prevádzkuje Centrálny register záverečných a kvalifikačných prác¹⁸, ktorý zhromažďuje záverečné práce vysokoškolských študentov a kvalifikačné práce vysokoškolských učiteľov¹⁹. Ďalším krokom v tejto oblasti by mohlo byť zmeniť súčasné licenčné podmienky sprístupňovania týchto prác na licenciu Creative Commons uvedenie autora CC BY. Týmto sa získa niekoľko efektov – zjednoduší sa administratíva spojená s uzatváraním zmlúv medzi vysokými školami a autormi, zvýši sa povedomie o uvedenom type licencie a zjednoduší sa používanie týchto diel, ktoré súčasné licenčné podmienky umožňujú oddaľovať a obmedzovať len na čítanie. Podobný prístup je možné aplikovať aj na všetky posudky záverečných prác, čím sa proces posudzovania záverečných prác vystaví jednoduchšej verejnej kontrole. Na úvod je potrebné rozanalyzovať návrh zo všetkých relevantných aspektov, hlavne z pohľadu autorských práv tak, aby boli v súlade s medzinárodným, európskym aj národným právom.

Úloha č. 32: Na vybrané práce povinne zverejňované v Centrálnom registri záverečných a kvalifikačných prác zanalyzovať možnosť udelenia verejných licencií Creative Commons CC BY uvedenie autora ako štandardných licencií.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. decembra 2018

Nevyhnutnou podmienkou úspešnej implementácie používania vzdelávacích zdrojov pod verejnou licenciou je zapojenie učiteľov, ostatných pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov na všetkých stupňoch vzdelávania ako aj žiakov a študentov a zvyšovanie ich povedomia v tejto oblasti. Ambíciou je dosiahnuť taký stupeň informovanosti všetkých zainteresovaných, aby sa zverejňovanie a používanie otvorených vzdelávacích zdrojov stalo samozrejým štandardom. V predchádzajúcom Akčnom pláne OGP 2015 bola preto zadefinovaná úloha navrhnuť opatrenia a ich realizáciu na zvyšovanie povedomia učiteľov, ostatných pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov regionálneho školstva o otvorených vzdelávacích zdrojoch. MŠVVaŠ SR identifikovalo ako najvhodnejší program kontinuálneho vzdelávania, ktorého vypracovaním bolo poverené Metodicko-pedagogické centrum. Téma sa dá riešiť aj inými formami - vytvorením stručných príručiek a prezentácií, realizovaním školení, workshopov, vytvorením webovej stránky o význame otvorených vzdelávacích zdrojov, o existujúcich otvorených vzdelávacích zdrojoch, o repozitári otvorených vzdelávacích zdrojov, o verejných licenciách, autorských právach a pod.

Úloha č. 33: Zvyšovať povedomie učiteľov, ostatných pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov regionálneho školstva a žiakov a študentov o otvorených vzdelávacích zdrojoch.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: priebežne, kontrolný termín k 31. decembru

PVV v kapitole venujúcej sa zabezpečeniu kvalitnej výchovy a vzdelávania deklaruje zefektívnenie procesu zabezpečovania učebníc a ďalších učebných zdrojov vrátane verejných licencií a postupné umožnenie školám výber z viacerých druhov učebníc.

V súvislosti s otvoreným prístupom k vzdelávacím zdrojom vyvstáva otázka ich kvality. Podľa prieskumu vydavateľstva Didaktis²⁰ až 76,6% učiteľov základného a 84,2% učiteľov stredného školstva je nespokojných s kvalitou učebníc. Učitelia ďalej reflektujú absenciu doplnkových materiálov k učebniciam, aktivít na precvičovanie pochopenia učiva a ďalšie nedostatky. Táto situácia pretrváva napriek prepracovanému schvaľovaciemu mechanizmu pri vzniku nových učebníc. V rámci transparentnosti a v záujme zvýšenia

¹⁸ Dostupný na stránke www.crzp.sk.

¹⁹ Na žiacke/študentské autorské diela sa primerane vzťahuje ustanovenie Autorského zákona o školskom diele.

²⁰ Dostupné na <http://www.noveskolstvo.sk/article.php?551>.

Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

kvality vzdelávacích zdrojov sa javí vhodné uverejňovať výsledky tohto schvaľovacieho procesu (recenzné posudky, schvaľovacie protokoly, schvaľovacie doložky).

Úloha č. 34: Zverejňovať výstupy schvaľovacieho procesu vzdelávacích zdrojov na webovom sídle Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: priebežne, kontrolný termín k 31. decembru

2.2 Otvorený prístup k výsledkom výskumu a vývoja

Spôsob publikovania výsledkov výskumu sa v čase rapídne mení. Súčasné technologické možnosti otvorili cestu rozvoju „otvorenej vedy“ (z angl. *open science*). V rámci otvorenej vedy hovoríme o „otvorených dátach“ (z angl. *open data*) a „otvorenom prístupe“ (z angl. *open access*) k výsledkom vedy a výskumu. Otvorená veda má potenciál transformovať spoločnosť a priniesť úžitok všetkým aktérom v oblasti vedeckého výskumu, v komerčnej sfére, či širokej verejnosti.

Politika otvoreného prístupu je jedným zo záujmov Európskej únie, ktorá už v roku 2012 prijala *Odporúčanie Komisie o prístupe k vedeckým informáciám a ich uchovávaní*²¹. V súlade s danými odporúčaniami bolo vydané nariadenie Európskeho parlamentu, ktorým bol zriadený rámcový program pre výskum a inovácie na roky 2014 - 2020 *Horizont 2020*²². Otvorené publikovanie sa týka predovšetkým výsledkov neutajeného výskumu financovaného alebo spolufinancovaného z verejných zdrojov.

Každá členská krajina EÚ by mala venovať pozornosť rozvoju vlastnej politiky v oblasti otvoreného prístupu k vedeckým informáciám. Rozvoj národnej stratégie v oblasti otvoreného publikovania by mal byť v súlade s cieľmi Európskej komisie. Na základe *Analýzy možnosti zavedenia otvoreného prístupu k vybraným publikačným výstupom*²³ a na základe dokumentu *Identifikovanie bariér implementácie úplného prístupu k výsledkom vedy a výskumu*²⁴, ktoré sú výstupom úloh č. 17 a 18 Akčného plánu OGP 2015, sú na Slovensku hlavnými prekážkami zavedenia otvoreného prístupu absencia národného repozitára, resp. siete inštitucionálnych repozitárov, štandardizácia formátov, vymedzenie metadát, či vzájomné prepojenie informačných systémov. Problémom tiež môže byť nedostatočné personálne zabezpečenie všetkých procesov na národnej úrovni. Rovnako je nevyhnutné zabezpečenie metodického usmerňovania a osvetu naprieč akademickou obcou. Na základe zistených prekážok je možné v ďalšom období upraviť podmienky publikovania výsledkov vedy a výskumu, prípadne zapracovať potrebné opatrenia a pravidlá priamo do národnej legislatívy tak, aby zohľadnili všetky špecifiká výstupov výskumného procesu.

Aj napriek tomu, že univerzity a výskumné pracoviská preferujú pre otvorené zverejňovanie výsledkov vedy a výskumu skôr formu menších inštitucionálnych repozitárov, predstavuje vybudovanie národného repozitára vhodnejšie systémové riešenie, ktorého koordinácia so štandardmi, pravidlami a odporúčaniami prijatými na medzinárodnej úrovni a na úrovni Európskej únie bude oveľa jednoduchšia a efektívnejšia.

Politika v oblasti otvoreného prístupu k vedeckým publikáciám je vo väčšine členských štátov prepracovaná oveľa lepšie ako v prípade **otvoreného prístupu k výskumným dátam**. Výskumné dáta, ich zber, spracovávanie, uchovávanie a opakované použitie sú však rovnako dôležitou súčasťou otvorenej vedy. Pozornosť by mala byť popri zverejňovaní vedeckých publikácií venovaná tiež výskumným dátam, ktoré predstavujú rovnako významný zdroj poznania, často rýchlejší a v čase lepšie využiteľný ako samotná výstupná publikácia. V tejto súvislosti sa stáva dôležitou súčasťou výskumného procesu tzv. **manažment výskumných dát**. Správny manažment výskumných dát má zabezpečiť zlepšenie konkurencieschopnosti v oblasti výskumu a stáva sa neoddeliteľnou súčasťou procesu otvoreného publikovania a otvorenej vedy. Viaceré európske krajiny majú vypracovanie plánu manažmentu výskumných dát zavedené ako jednu z podmienok riešenia projektov, či už na inštitucionálnej alebo národnej úrovni a jeho vypracovanie je tiež jednou z požiadaviek programu Horizont 2020²⁵.

²¹ Odporúčanie Európskej komisie zo 17. júla 2012 o prístupe k vedeckým informáciám a ich uchovávaní https://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/recommendation-access-and-preservation-scientific-information_en.pdf.

²² Nariadenie Európskeho parlamentu a rady EÚ č. 1291/2013 z 11.12.2013:

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/legal_basis/fp/h2020-eu-establact_sk.pdf

²³ www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-192986.

²⁴ <https://www.minedu.sk/data/att/8490.pdf>.

²⁵ Pokyny Európskej komisie k vypracovaniu plánu manažmentu dát v programe Horizont 2020 (Guidelines on Data Management Plan in Horizon 2020)

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-data-mgt_en.pdf.

Národný repozitár by mal riešiť zber, spracovanie, uchovávanie a verejné sprístupňovanie publikácií a výskumných dát, ktoré sú výsledkom neutajeného výskumu financovaného z verejných zdrojov, pričom by mali byť použité štandardné formáty a verejná licencia Creative Commons uvedenie autora CC BY. Zavedenie povinnosti otvoreného publikovania by malo mať oporu vo všeobecne platných právnych predpisoch a musí byť v súlade s medzinárodne platnými pravidlami.

Právnym nástrojom na realizáciu otvoreného prístupu k výsledkom výskumu a vývoja sú verejné licencie, ktoré sú osobitne upravené aj v novom autorskom zákone (§ 76 zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon²⁶). Ako najvhodnejšie sa javia licencie Creative Commons uvedenie autora CC BY, a to najmä z dôvodu ich celosvetovej rozšírenosti, univerzálnosti, medzinárodnej zrozumiteľnosti a dlhodobej udržateľnosti. Licencie Creative Commons uvedenie autora sú etablované aj v slovenskom prostredí a využívajú sa ako na prístup k výsledkom výskumu a vývoja, tak aj k otvoreným vzdelávacím zdrojom.

Potrebu vzájomnej spolupráce pri výmene vedeckých dát zdôrazňuje aj eurokomisár pre vedu, výskum a inovácie Carlos Moedas, keď podčiarkuje, že: „väčšina vedeckých údajov je dnes uzamknutá v literatúre, v odborných článkoch. Musíme ich odomknúť. Snaha Európskej komisie je dovoliť miliónom výskumných pracovníkov vymieňať si a analyzovať výskumné údaje v dôveryhodnom prostredí naprieč technológiami, disciplínami a krajinami.“

Všetky tieto snahy sú veľmi vítané. Je potrebné však podčiarknuť, že sprístupňovanie vedeckých dát je pomerne zložitým procesom. Najvhodnejšie mechanizmy na to sa v súčasnej dobe hľadajú a testujú vo vyspelejších krajinách EÚ, preto je ťažké v krátkom čase implementovať konečné riešenie v podmienkach SR. Potrebné je však uvedomiť si tento trend a postupnými krokmi aj v spolupráci s ostatnou Európou hľadať a nachádzať optimálne riešenia.

Úloha č. 35: Zaviesť základné princípy a zásady otvoreného prístupu k vedeckým publikáciám pod verejnou licenciou v rámci operačného programu Výskum a inovácie.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. mája 2017

Úloha č. 36: Zabezpečiť implementáciu verejných licencií Creative Commons uvedenie autora CC BY do dokumentov, metodík, manuálov a postupov s cieľom ich rozšírenia a využívania autormi a inými nositeľmi práv pri realizácii vedeckých prác.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. októbra 2017

Ako vhodné sa javí zriadiť centrálny bod, ktorý bude slúžiť na metodickú koordináciu a odbornú a finančnú podporu vydávania slovenských odborných a vedeckých publikácií s otvoreným prístupom pod verejnou licenciou. Jeho úlohou bude tiež vytvoriť a prevádzkovať webovú stránku k problematike Open Access. Potrebné je tiež zabezpečiť cielené vzdelávacie aktivity pre poverených pracovníkov knižníc a výskumných pracovníkov na univerzitách a výskumných inštitúciách. Ideálnym pracoviskom na zabezpečenie tejto úlohy sa javí CVTI.

Úloha č. 37: Zriadiť Kontaktnú kanceláriu pre Open Access.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. marca 2017

Nevyhnutnou podmienkou napredovania témy zverejňovania výsledkov vedy a výskumu je realizovať pasportizáciu výskumných dát s otvoreným prístupom v slovenských inštitúciách. Úlohou pasportizácie je poznanie viacerých parametrov, predovšetkým typológie, miesta produkcie, kvantifikácie, zostavenia

²⁶ Dostupný na stránke www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/185/20160101.

metodiky spracovania a zamedzenia duplikácie spracovania. Na základe výsledkov pasportizácie je nutné navrhnúť mechanizmus pre identifikáciu, získavanie, uchovávanie výskumných dát súvisiacich s vedeckými publikáciami, ktorý bude založený spočiatku na dobrovoľnosti, v strategickom výhľade do budúcnosti bude povinný. Vhodné je tiež zaviesť ako jednu z podmienok na získanie podpory z verejných zdrojov (vo forme grantu, dotácie a pod.) vypracovanie plánu manažovania výskumných dát (Research Data Management Plan), ktorý by upravoval základnú identifikáciu dát, podmienky ich popisu, uchovávaní a prístupu k nim.

Úloha č. 38: Zaviesť podmienky pre pasportizáciu výskumných dát s otvoreným prístupom pod verejnou licenciou v slovenských inštitúciách a sledovať ich realizáciu v praxi.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. decembra 2018

Pre ukladanie, dlhodobú archiváciu a sprístupňovanie slovenských vedeckých a odborných publikácií, vedeckých dát a sivej literatúry²⁷ je nevyhnutné vytvoriť na to národný repozitár.

Ideálnym riešením sa javí národný repozitár, budovaný a prevádzkovaný CVTI. Dôraz bude kladený na trvalú udržateľnosť národného repozitára a jeho zapojenie do medzinárodných štruktúr, kompatibilitu s medzinárodnými pravidlami a požiadavkami (napr. Horizont 2020).

Úloha č. 39: Zriadiť a prevádzkovať repozitár pre ukladanie, dlhodobú archiváciu a sprístupňovanie slovenských vedeckých a odborných publikácií, výskumných dát a sivej literatúry.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. decembra 2018

Benchmarking je nástroj riadenia, ktorý prostredníctvom merania výkonov a procesov organizácie a ich systematickým porovnávaním s výkonom ostatných hľadá najlepšie riešenie. Benchmarking umožňuje identifikovať silné a slabé stránky činnosti organizácie a môže byť podnetom pre trvalé zlepšovanie.

Úloha č. 40: Navrhnúť systematické benchmarkingové monitorovacie mechanizmy merania a porovnania a navrhnúť ďalšie analýzy spojené so získavaním, spracovávaním a opätovným využívaním výskumných dát a vedeckých publikácií s otvoreným prístupom.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. decembra 2018

Úloha č. 41: Aktívne šíriť povedomie o možnostiach a výhodách otvoreného publikovania pre akademickú obec, vzdelávacie inštitúcie, ale aj pre komerčnú sféru, neziskové organizácie a širokú verejnosť a zároveň šíriť povedomie o prínose otvoreného publikovania pre rozvoj vedy.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. decembra 2018

Úloha č. 42: Aktívne sa zapájať do diskusných fór, programov a multilaterálnych snáh v Európe aj mimo nej, ktoré podporujú tvorbu, skvalitňovanie, vzájomnú výmenu a opakované použitie otvorených vzdelávacích zdrojov; zabezpečiť koordináciu aktivít v danej oblasti na medzinárodnej úrovni.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. decembra 2018

²⁷ Dokumenty, ktoré spravidla v malých nákladoch vydávajú výskumné ústavy, vysoké školy, medzinárodné organizácie, orgány verejnej správy a iné právnické osoby a fyzické osoby a ktoré nešíri distribučná sieť vydavateľstiev alebo informácie produkované na všetkých úrovniach štátnej správy, akademickej obce, obchodu a priemyslu v elektronickej a printovej podobe, nevydávané komerčnými vydavateľstvami, t. j. publikované v oblastiach, ktorých primárnou úlohou nie je vydávanie publikácií.

3. Vláda otvorená pre dialóg

3.1 Participácia na tvorbe verejných politík

Participácia, a teda efektívny dialóg medzi subjektmi verejnej správy a zainteresovanými aktérmi, vedie k navrhnutiu účinného riešenia problému, ktoré je založené na informatívnom rozhodovaní subjektu verejnej správy o potrebách zainteresovaných aktérov.

Rovnako i vláda SR si uvedomuje dôležitosť zapájania verejnosti do tvorby verejných politík. V PVV sa zaviazala k vytváraniu a skvalitňovaniu možností občanov participovať na tvorbe verejných politík a k zvyšovaniu transparentnosti procesov rozhodovania verejnej správy. Podpora participácie je nástrojom verejnej kontroly a elimináciou priestoru pre korupciu.

Potreba zapájania zainteresovaných aktérov do tvorby, monitorovania a hodnotenia verejných politík vzrastá tak v medzinárodnom ako aj v domácom kontexte. Medzi medzinárodné subjekty, ktoré upozorňujú na pozitívne vplyvy a nutnosť participácie ako nástroju na tvorbu kvalitnejších verejných politík je napr. OECD²⁸, Európska komisia²⁹ či Organizácia spojených národov^{30 31}. V rámci domáceho kontextu je dôležité spomenúť prijatie Jednotnej metodiky posudzovania vybraných vplyvov verejných politík na *verejné financie, sociálnu situáciu obyvateľstva, zamestnanosť, podnikateľské prostredie, životné prostredie a na informatizáciu spoločnosti*³². V rámci posudzovania vplyvov vybraných verejných politík na podnikateľské prostredie je nutné iniciovať konzultáciu s podnikateľskými subjektmi tak, aby sa eliminovali negatívne vplyvy verejnej politiky na tento sektor.

Tento participatívny prvok buduje partnerstvo medzi verejnou správou – regulátorom a podnikateľským (regulovaným) prostredím. Konzultácie so zainteresovanými aktérmi je však vhodné iniciovať aj v prípade verejných politík, ktoré majú vplyv aj na iné segmenty spoločnosti.

Taktiež je dôležité spomenúť, že vláda SR dňa 4.5.2016 na svojom 6. rokovaní schválila Legislatívne pravidlá vlády SR, ktoré reflektujú na potrebu zapájania verejnosti do tvorby verejných politík. V zmysle legislatívnych pravidiel vlády SR je predkladateľ povinný pred spustením tvorby právneho predpisu, pri ktorom sa predpokladá neskrátené pripomienkové konanie, informovať verejnosť a orgány verejnej správy prostredníctvom zverejnenia *predbežnej informácie*³³. K predbežnej informácii môže verejnosť prostredníctvom portálu SloV-Lex zaslať pripomienky, ktoré by mal predkladateľ vyhodnotiť a vyhodnotenie zverejniť na tom istom mieste. V *Správe o účasti verejnosti na tvorbe právneho predpisu*³⁴ zároveň predkladateľ formálne deklaruje, že pripomienkujúcim subjektom poskytol spätnú väzbu.

²⁸ Pozri OECD: Citizens as Partners. Oecd handbook on information, consultation and public participation In policy-making. Paris: 2001. Dostupné tu: <http://www.internationalbudget.org/wp-content/uploads/Citizens-as-Partners-OECD-Handbook.pdf>.

²⁹ Pozri European Commission: Code of Good Practice For Consultation of Stakeholders http://ec.europa.eu/dgs/health_food-safety/dgs_consultations/docs/code_good_practices_consultation_en.pdf.

³⁰ Pozr United Nation: Civic Engagement in Public Policies. New York, 2007. Dostupné tu:

<https://publicadministration.un.org/publications/content/PDFs/E-Library%20Archives/2007%20Civic%20Engagement%20in%20Public%20Policies%20Toolkit.pdf>.

³¹ Pozri UNDP Strategy on Civil Society and Civic Engagement dostupná tu:

http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/civil_society/UNDP-Strategy-on-Civil-Society-and-Civic-Engagement-2012.html.

³² Nová Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov, schválená [uznesením vlády SR č. 24/2015](#), nadobudla účinnosť v zmysle [uznesenia vlády SR č. 55/2015](#) 1. októbra 2015.

³³ Podľa Čl. 10 ods. 2 Legislatívnych pravidiel vlády SR uvádza predkladateľ v predbežnej informácii „základné ciele a tézy pripravovaného návrhu zákona, zhodnotenie súčasného stavu, spôsob zapojenia verejnosti do tvorby návrhu zákona a predpokladaný termín začatia pripomienkového konania“ v záujme informovania verejnosti a orgánov verejnej správy v dostatočnom časovom predstihu.

³⁴ Legislatívne pravidlá vlády SR, príloha č. 4, scenáre 2 až 4, časť „Účasť verejnosti na tvorbe právneho predpisu“, bod „Spätná väzba“, dostupné na: http://www.vlada.gov.sk/data/files/6645_legislativne-pravidla-vlady-slovenskej-republiky-schvalene-uznesenim-vlady-slovenskej-republiky-zo-4-maja-2016-c-164-v-zneni-uznesenia-vlady-slovenskej-republiky-z-28-septembra-2016-c-441.pdf

Správa o účasti verejnosti na tvorbe právneho predpisu patrí v zmysle Čl. 17 ods. 1 písm. f) Legislatívnych pravidiel vlády SR medzi obligatórne prílohy návrhu právneho predpisu predkladaného do medzirezortného pripomienkového konania. Vzor Správy o účasti verejnosti na tvorbe právneho predpisu definoval ÚSV ROS a vychádza z odporúčacieho materiálu *Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík*, ktorý bol schválený uznesením vlády SR zo 17. decembra 2014 č. 645. Správa o účasti verejnosti na tvorbe právneho predpisu mapuje, či boli v jednotlivých fázach a subfázach tvorby právneho predpisu dodržané odporúčané kroky vedúce ku korektnému a efektívnemu dialógu s verejnosťou a zainteresovanými aktérmi. Správou sa deklaruje, že bol právny predpis vytvorený za účasti verejnosti, ako to vyžadujú nielen Legislatívne pravidlá vlády SR, no i zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov³⁵.

ÚSV ROS si kladie za cieľ analyzovať a vyhodnocovať tak Správy o účasti verejnosti na tvorbe právneho predpisu, ako aj predbežné informácie zverejnené na portáli Slov-Lex. Analýza bude obsahovať odporúčania na elimináciu nedostatkov predkladaných správ o účasti verejnosti ako aj predbežných informácií.

Výsledky z vyhodnotenia participatívnych procesov tvorby verejných politík, ktoré boli realizované na jednotlivých ministerstvách v rámci implementácie Akčných plánov OGP, dokazujú, že sa na základe aktívneho dialógu prehlbuje vzájomné porozumenie potrieb zainteresovaných aktérov, zlepšuje sa ich vzájomný vzťah, dochádza k výmene praktických informácií, vytvára sa priestor pre budúcu spoluprácu a predchádza sa zbytočným tenziám počas oficiálneho pripomienkového konania. Participatívny proces tvorby verejných politík má zároveň pozitívny vplyv na udržateľnosť a vedie ku kvalitnejšiemu rozhodnutiu. Na základe týchto pozitívnych trendov treba v participatívnej tvorbe verejných politík pokračovať na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni. Obzvlášť z dôvodu, že participatívna tvorba verejných politík ešte stále nie je štandardizovaným procesom v prostredí verejnej správy a poznáme príklady dobrej, ako aj zlej praxe.

Nasledujúce úlohy sú zoradené chronologicky. Prvým krokom je identifikácia verejných politík jednotlivými ministrami a vedúcimi ostatných ústredných orgánov štátnej správy, ktoré budú tvorené participatívne v spolupráci s občianskou spoločnosťou. Identifikácii politík musí predchádzať **aktívny dialóg** medzi ÚOŠS a občianskou spoločnosťou. Následne bude ÚSV ROS poskytovať zamestnancom ÚOŠS podporu formou organizovania školení a tréningov v oblasti vedenia participatívnych procesov, ako aj workshopov zameraných na výmenu skúseností pre zamestnancov verejnej správy.

Cieľom školení, tréningov a workshopov je zvyšovať povedomie o možnostiach, technikách a výhodách zapájania zainteresovaných skupín do tvorby verejných politík. Zamestnanci si tak osvoja konkrétne zručnosti, ktoré využijú v procese tvorby verejných politík.

Úloha č. 43: Na základe širokého dialógu ústredných orgánov štátnej správy so zástupcami občianskej spoločnosti identifikovať verejné politiky, ktoré budú tvorené participatívne v spolupráci so zástupcami občianskej spoločnosti.

Zodpovední: ministri, vedúci Úradu vlády SR, vedúci ostatných ústredných orgánov štátnej správy v spolupráci so splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Termín: do 31. marca 2017

Úloha č. 44: Zorganizovať školenia pre zamestnancov verejnej správy v oblasti zapájania verejnosti do tvorby verejných politík, ktorí participujú na tvorbe identifikovaných verejných politík.

Zodpovední: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Termín: do 30. júna 2017

Úloha č. 45: Vytvoriť identifikované verejné politiky v súlade s odporúčacím materiálom „Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík“ v spolupráci so zástupcami občianskej spoločnosti.

³⁵ Dostupný na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/400/>

Zodpovední: ministri, vedúci Úradu vlády SR, vedúci ostatných ústredných orgánov štátnej správy v spolupráci so splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
Termín: do 31. decembra 2018

Úloha č. 46: Realizovať workshopy so zameraním na výmenu skúseností zamestnancov verejnej správy, ktorí participujú na tvorbe identifikovaných verejných politík.

Zodpovední: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
Termín: do 31. decembra 2018

Úloha č. 47: Vyhodnotiť identifikované participatívne procesy tvorby a implementácie verejných politík a na základe ich hodnotenia šíriť príklady dobrej praxe.

Zodpovední: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
Termín: do 31. mája 2019

S víziou presadzovať princípy otvoreného vládnutia na regionálnu a lokálnu úroveň pripravuje ÚSV ROS v spolupráci s mimovládnyimi neziskovými organizáciami národný projekt na podporu participácie občanov na tvorbe verejných politík. Projekt s názvom „Podpora partnerstva a dialógu medzi verejnou správou, občanmi a mimovládnyimi neziskovými organizáciami na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni v oblasti participatívnej tvorby verejných politík“³⁶ bude financovaný z Operačného programu Efektívna verejná správa.

V rámci projektu bude realizovaných 12 participatívnych procesov tvorby verejných politík na národnej, regionálnej, lokálnej a mikroregionálnej úrovni v oblasti ako participatívne rozpočtovanie, problematika národnej a lokálnej integrácie Rómov, trvalo-udržateľnej mobility, environmentálnej výchovy a i. Zároveň bude v rámci projektu zmapovaný súčasný legislatívny rámec a stav participácie na Slovensku, budú posilnené odborné kapacity zamestnancov verejnej správy v oblasti participatívnej tvorby verejných politík a záverom projektu bude 12 participatívnych procesov tvorby verejných politík vyhodnotených s cieľom šíriť príklady dobrej praxe.

Úloha č. 48: Podporovať partnerstvo a dialóg medzi verejnou správou, občanmi a mimovládnyimi neziskovými organizáciami na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni v oblasti participatívnej tvorby verejných politík.

Zodpovedný: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
Termín: do 30. júna 2019

Verejná správa musí reagovať na transformáciu spoločnosti, ktorá nastala aj vplyvom rozvoja informačno-komunikačných technológií (ďalej len „IKT“). Zvýšená dostupnosť IKT formuje nové očakávania na strane občanov a podnikov, pokiaľ ide o kvalitu, transparentnosť a efektívnosť verejných služieb³⁷.

Existuje niekoľko bezplatných on-line nástrojov, ako napr. *Google Drive*, ktoré umožňujú účinnú a efektívnu kolaboráciu viacerých ľudí na tvorbe jedného dokumentu. Využívaním takýchto on-line nástrojov pri tvorbe verejných politík (napr. návrh zákona, stratégia, akčný plán, projekt, program, atď.) sa znižujú náklady na participatívny proces tvorby verejných politík a uľahčuje získavanie spätnej väzby zo strany zainteresovaných aktérov z externého prostredia po celú dobu tvorby verejnej politiky.

Interné smernice jednotlivých organizácií verejnej správy o využívaní internetu a intranetu však s možnosťou využívania bezplatných on-line nástrojov pri tvorbe verejných politík nerátajú. Úlohou bude navrhnúť odporúčanie na internú smernicu o využívaní bezplatných on-line nástrojov pri participatívnej

³⁶ Viac o pripravovanom národnom projekte ÚSV ROS sa dočítate tu http://www.minv.sk/?ros_participacia_np.

³⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eparticipation>.

Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

tvorbe verejných politík tak, aby sa eliminovalo bezpečnostné riziko s používaním on-line nástrojov na minimum.

Úloha č. 49: Navrhnuť odporúčanie na internú smernicu o využívaní bezplatných on-line nástrojov pri participatívnej tvorbe verejných politík.

Zodpovedný: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Termín: do 31. marca 2018

3.2 Vzdelávanie a osвета

Nevyhnutnou podmienkou zvyšovania participácie občanov na správe vecí verejných je vytvorenie vzdelávacích nástrojov na zvyšovanie povedomia o dôležitosti participácie na strane zamestnancov štátnej správy ale aj občanov. Ambíciou je dosiahnuť taký stupeň informovanosti všetkých zainteresovaných aktérov, aby sa participatívna tvorba verejných politík a účasť verejnosti na správe vecí verejných stala bežným štandardom. Po vzniku vzdelávacích nástrojov (príručky, manuály, metodiky, e-learning) je potrebné nadviazať intenzívnu spoluprácu s MŠVVaŠ SR s cieľom využívať vzdelávacie nástroje v oblasti participácie v rámci formálneho vzdelávania s využitím metód neformálneho vzdelávania.

Úloha č. 50: Vytvoriť vzdelávacie nástroje v oblasti participácie.

Zodpovedný: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej participácie

Termín: do 30. júna 2019

Úloha č. 51: Využívať vzdelávacie nástroje v oblasti participácie v rámci formálneho vzdelávania s využitím metód neformálneho vzdelávania.

Zodpovedný: minister školstva, vedy, výskumu a športu

Termín: do 31. decembra 2019

Ďalším predpokladom fungovania participatívnych metód je vytvorenie podmienok pre ich napĺňanie na úrovni ÚOŠS. Je vhodné zmapovať doterajšiu situáciu, týkajúcu sa organizačných procesov, interných smerníc a opatrení na úrovni jednotlivých ÚOŠS a vhodným spôsobom ich upraviť tak, aby neboli prekážkou zapájania zainteresovaných do tvorby verejných politík.

Úloha č. 52: Vypracovať odporúčania pre zakotvenie participatívnych procesov do organizačných procesov, interných smerníc a iných dokumentov pre potreby ústredných orgánov štátnej správy.

Zodpovední: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti v spolupráci s podpredsedom vlády a ministrom vnútra

Termín: do 31. decembra 2018

4. Otvorená justícia

4.1 Súdnictvo

4.1.1 Hodnotenie práce sudcov

Ministerstvo spravodlivosti SR v roku 2015 v rámci plnenia úlohy C.29 Akčného plánu OGP 2015 „Pripraviť legislatívny návrh, ktorý umožní zverejňovať hodnotenie práce sudcov a predložiť ho na rokovanie vlády.“ pripravilo paragrafové znenie návrhu zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a ktorým sa zabezpečuje realizácia predmetnej úlohy. Do legislatívneho procesu bude materiál predložený v roku 2016 a po jeho prijatí bude umožnené zverejňovanie hodnotení práce sudcov, k čomu sa vláda SR zaviazala aj vo svojom PVV.

Pravidelné hodnotenie práce sudcov, bude potrebné vyhodnotiť a dopracovať, aby plnilo svoju funkciu. Práca sudcu sa má hodnotiť komplexne, preto každý sudca má byť raz za päť rokov podrobený komplexnému hodnoteniu. Dnes hodnotenie sudcov vykonávajú kolegovia, preto bude potrebné dopracovať hodnotenie – najmä pokiaľ ide o hodnotiteľov. Vláda SR zväží vytvorenie tzv. hodnotiacich senátov, ktoré budú tvoriť sudcovia, ktorí sa budú venovať len tejto činnosti.

Vláda SR sa v PVV zaviazala v rámci verejnej kontroly justície prehodnotiť realizáciu zverejňovania hodnotení sudcov z hľadiska ich prehľadnosti a zľahčenia možnosti ďalšej analýzy, pričom do vyhodnotenia súčasného stavu zapojí verejnosť.

Úloha č. 53: Prehodnotiť realizáciu zverejňovania hodnotení sudcov z hľadiska ich prehľadnosti a zľahčenia možnosti ďalšej analýzy.

Zodpovedná: podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti

Termín: do 31. decembra 2017

4.1.2 Zverejňovanie súdnych rozhodnutí

V januári 2016 bola spustená pilotná prevádzka zverejňovania súdnych rozhodnutí na portáli Slov-Lex. Na jednom mieste je tak možné vyhľadať rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, rozhodnutia všeobecných súdov SR, rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a rozhodnutia Súdneho dvora EU. Prax ukázala, že nie všetky rozhodnutia je potrebné zverejňovať, preto je vhodné určiť, ktoré rozhodnutia nemusia byť zverejňované.

Vláda SR sa k záväzku prehodnotiť realizáciu zverejňovania súdnych rozhodnutí z hľadiska ich prehľadnosti a zľahčenia možnosti ďalšej analýzy prihlásila aj vo svojom PVV na roky 2016 – 2020, pričom do vyhodnotenia súčasného stavu zapojí aj verejnosť.

Úloha č. 54: Určiť, ktoré súdne rozhodnutia nemusia byť zverejňované.

Zodpovedná: podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti

Termín: do 31. júla 2017

4.1.3 Prístup k spravodlivosti

Zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) stanovuje ústredným orgánom štátnej správy

povinnosť vytvoriť elektronické formuláre pre elektronické podania.³⁸ Formalizované podania (návrh na začatie konania, žaloba, žiadosť, sťažnosť, vyjadrenie, stanovisko, ohlásenie alebo iný dokument), v ktorých sú zreteľne uvedené vyžadované podstatné (a iné potrebné) náležitosti, umožňujú občanom lepší prístup k spravodlivosti, nakoľko nie sú nútení vyhľadať platenú právnu pomoc. Zároveň odbreňujú súdy, keďže odpadá množstvo imperfektných podaní a nie je tak potrebné vyzývať navrhovateľa na doplnenie alebo opravu. Formalizovanie podaní taktiež pozitívne pôsobí na včasnosť konania. Z týchto dôvodov je žiaduce stanoviť typy podaní, ktoré je vhodné formalizovať, navrhnúť štandardizovaný formulár pre vybrané podania a zverejniť štandardizované podania v elektronickej podobe na webovom sídle MS SR, ústrednom portáli verejnej správy a na právnom a informačnom portáli Slov-Lex. Vláda SR sa k záväzku rozšíriť štandardizované formuláre prihlásila aj vo svojom PVV na roky 2016 – 2020.

Úloha č. 55: Stanoviť typy podaní, ktoré je vhodné formalizovať, navrhnúť štandardizovaný formulár pre vybrané podania a zverejniť štandardizované podania v elektronickej podobe na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ústrednom portáli verejnej správy a na právnom a informačnom portáli Slov-Lex.

Zodpovedná: podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti

Termín: priebežne, kontrolný termín k 31. decembru

4.1.4 Disciplinárne konania

Disciplinárne konania vo veciach sudcov sú zdĺhavé a nepružné, čo spôsobuje, že vyvodzovanie disciplinárnej zodpovednosti sudcov je nedostatočné. Proti rozhodnutiam disciplinárnych senátov je možné podať odvolanie prípadne návrh na obnovu konania. Iný mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatnému rozhodnutiu disciplinárneho senátu nie je prípustný³⁹.

Vychádzajúc z doterajších skúseností javí sa vhodné, vnieť do slovenského právneho poriadku také zmeny, ktorými sa disciplinárne konania sfunkčnia a ktorými sa zabezpečí dôsledné, rýchle a efektívne uplatňovanie disciplinárnej zodpovednosti sudcov. Zároveň vytvoriť taký systém dohľadu, ktorý by zabezpečil sústavnú kontrolu činnosti týchto orgánov z dôvodu zabezpečenia plynulosti konania pred disciplinárnym senátom. Vláda SR sa vo svojom PVV zaviazala, že v záujme zvýšiť verejnú kontrolu justície prijme takéto opatrenia. Taktiež sa zaviazala, že prijme legislatívne opatrenie, ktoré určí jednoznačný orgán dohľadu nad plynulosťou týchto konaní pri zachovaní zloženia disciplinárnych senátov.

Úloha č. 56: Participatívnym spôsobom pripraviť návrh legislatívnych zmien, ktorými sa určí orgán dohľadu nad plynulosťou disciplinárnych konaní a ktorými sa zabezpečí dôsledné, rýchle a efektívne uplatňovanie disciplinárnej zodpovednosti sudcov a predložiť ich na rokovanie vlády.

Zodpovední: podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti

Termín: do 30. júna 2018

4.1.5 Výberové konania

Vláda SR sa vo svojom PVV zaviazala, že zvýši verejnú kontrolu justície zavedením takých opatrení, aby výber predsedov súdov, sudcov a justičných zamestnancov bol transparentný od jeho začiatku až po konečné rozhodnutie o personálnom výbere, pričom posilní objektívne prvky v procese výberu a zavedie opatrenia, aby sa pri výbere predsedov súdov a sudcov zúčastňovali osoby mimo justičného prostredia.

³⁸ § 24 ods. 2 cit. zákona, dostupný na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2013/305/20151101>.

³⁹ Zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dostupný na stránke <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2000/385/20160101>.

Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

Úloha č. 57: Participatívnym spôsobom pripraviť návrh legislatívnych zmien, ktorými sa zabezpečí vyššia verejná kontrola výberu predsedov súdov, sudcov a justičných zamestnancov a predložiť ich na rokovanie vlády.

Zodpovední: podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti

Termín: do 30. júna 2018

4.2 Prokuratúra

4.2.1 Zoznam prokurátorov

V roku 2015 bola v rámci plnenia úlohy C.32 Akčného plánu OGP 2015 do zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry⁴⁰ vnesená povinnosť pre Najvyšší služobný úrad (prokuratúry) zverejňovať a priebežne aktualizovať menný zoznam prokurátorov. Menný zoznam prokurátorov bol zverejnený v januári 2016. Zverejnenie zoznamu prokurátorov len vo forme mena a priezviska však nie je, z hľadiska otvorenosti a verejnej kontroly dostatočné. Preto je potrebné rozšíriť zverejnený zoznam aj o miesto pôsobenia jednotlivých prokurátorov.

Úloha č. 58: Pripraviť a predložiť na rokovanie vlády návrh zákona, ktorým sa doplní zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry a ktorým sa zabezpečí zverejnenie miesta pôsobenia jednotlivých prokurátorov.

Zodpovední: podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti v spolupráci s generálnym prokurátorom
Termín: do 31. júla 2018

4.2.2 Generálny prokurátor

V zmysle platnej právnej úpravy⁴¹, návrhy na vymenovanie generálneho prokurátora podávajú poslanci Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „NR SR“) predsedovi NR SR, ktorý ich prideli na prerokovanie ústavnoprávnemu výboru NR SR. Ten predloží návrh so svojím stanoviskom predsedovi NR SR, ktorý ho so stanoviskom ústavnoprávnemu výboru NR SR navrhne na program najbližšej schôdze NR SR. Poslanci NR SR svojou voľbou určia kandidáta, ktorého navrhnu prezidentovi na vymenovanie. Tento spôsob nie je uspokojivý, nakoľko je jeho výsledkom to, že nominanta vyberajú výlučne politické strany a jeho výber podlieha politickému boju.

Preto by mali mať právo odporúčať kandidátov podľa ich profesionálnych kvalít aj dôležití predstavitelia právnickej verejnosti (napr. predstavitelia profesijných komôr, akademickej obce, vrátane prokurátorov, verejný ochranca práv). Uvedená požiadavka vyplýva aj zo správy Benátskej komisie o Európskych normách týkajúcich sa nezávislosti justičného systému, časť II – Prokuratúra (ďalej len Správa Benátskej komisie)⁴². V zmysle vyjadrenia Generálnej prokuratúry SR, je potrebné venovať dôslednú pozornosť okruhu osôb a subjektov, ktoré by mali právo odporúčať NR SR kandidátov na generálneho prokurátora. Zároveň by malo zostať na rozhodnutí príslušného parlamentného výboru, ktorých odporučených kandidátov predloží NR SR na hlasovanie, avšak za prísne stanovených podmienok, aby nemohlo dôjsť k vylúčeniu.

Úloha č. 59: Vytvoriť legislatívne predpoklady, ktorými sa rozšíri právo odporúčať kandidátov na funkciu generálneho prokurátora.

Zodpovední: podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti v spolupráci s generálnym prokurátorom
Termín: do 31. júla 2018

4.2.3 Disciplinárne konania

Podľa aktuálnej úpravy vykonávajú disciplinárne konanie vo veciach prokurátorov disciplinárne komisie zriadené na generálnej prokuratúre.⁴³ Členmi a predsedami disciplinárnych komisií sú len prokurátori.

⁴⁰ Dostupné na stránke <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/154/20160101>.

⁴¹ § 123 ods. 1 zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1996/350/20160101>.

⁴² Schválená Európskou komisiou na presadzovanie demokracie pomocou práva - Benátska komisia na svojom 85. plenárnom zasadnutí (Benátky, 17. – 18. decembra 2010), dostupné na: http://www.concourt.sk/sk/Dokumenty/2011/D_2011_01.pdf.

⁴³ V prípade disciplinárneho previnenia generálneho prokurátora rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky.

Funkčné obdobie disciplinárnych komisií je trojročné, tú istú osobu možno vymenovať do disciplinárnej komisie aj opakovane. Vo všetkých otázkach týkajúcich sa obsadenia disciplinárnych komisií rozhoduje generálny prokurátor – vymenúva členov disciplinárnych komisií, predsedov a náhradníkov (prvostupňových aj odvolacích), okrem toho rozhoduje aj o nahradení predsedu/člena náhradníkom, rozhoduje o vylúčení člena disciplinárnej komisie z prejednávania a rozhodovania vecí z dôvodu zaujatosti. Rada prokurátorov rozhoduje o zásadách obsadzovania disciplinárnych komisií a vytvárania zoznamu náhradníkov, navrhuje predsedov, členov a náhradníkov disciplinárnych komisií.

Návrh na začatie disciplinárneho konania môže podať generálny prokurátor (proti ktorémukoľvek prokurátorovi), verejný ochranca práv, námestník generálneho prokurátora a príslušný krajský a okresný prokurátor. Proti rozhodnutiu prvostupňovej disciplinárnej komisie sa možno odvolať, o odvolaní rozhoduje päťčlenná odvolacia disciplinárna komisia. Právoplatné rozhodnutie vydané v disciplinárnom konaní je preskúmateľné súdom.

Z právnej úpravy vyplýva niekoľko skutočností:

- zvlášť silné postavenie generálneho prokurátora, ktorý rozhoduje o vymenovaní, nahradení aj o zaujatosti členov disciplinárnych komisií a zároveň je oprávnený podať návrh na začatie disciplinárneho konania. Je teda navrhovateľom a zároveň tvorcom orgánu, ktorý o návrhu rozhoduje,
- rada prokurátorov síce predkladá návrhy členov disciplinárnych komisií, sama však rozhoduje len o zásadách obsadzovania disciplinárnych komisií, využitia náhradníkov a dopĺňania databázy kandidátov na členov disciplinárnych komisií a o postupe pri prideľovaní vecí do jednotlivých komisií,
- disciplinárne konanie je síce formálne verejné, avšak vzhľadom na to, že členmi disciplinárnych komisií sú len prokurátori, ide o uzavretý systém bez reálnej verejnej kontroly. Takto hrozí nielen jeho zneužitie na šikanovanie prokurátorov, ale aj nedostatočné (neobjektívne) vyvodzovanie disciplinárnej zodpovednosti, keďže o vine rozhodujú kolegovia,
- prokurátorské zákony neriešia explicitne, kto môže iniciovať disciplinárne konanie proti generálnemu prokurátorovi.

Z nálezu ústavného súdu vyplýva,⁴⁴ že prokuratúra je osobitným ústavným orgánom právnej ochrany, v prípade ktorého existuje legitímna požiadavka takej právnej regulácie, ktorá umožní výkon verejnej kontroly nad činnosťou prokuratúry ako aj „adekvátnu mieru vplyvu jednotlivých zložiek štátnej moci vo vzťahu k prokuratúre, ktorého účelom je zaistenie náležitého výkonu jej poslania spočívajúceho v iniciatívnom, spravodlivom a nestrannom postupe pri ohrane verejného záujmu, ochrane základných práv a slobôd, ako aj ďalších práv a právom chránených záujmov“. Podľa ústavného súdu je disciplinárna zodpovednosť prokurátorov inštitútom, ktorého účel je spojený predovšetkým s riadením činnosti prokuratúry – čo je kompetencia generálneho prokurátora. Zároveň však tiež uviedol, že právna úprava, ktorá umožňuje národnej rade alebo ústavným orgánom reprezentujúcim výkonnú zložku nominovať kandidátov do disciplinárnej komisie, „má racionálny základ, sleduje legitímne ciele, a preto ju nemožno považovať za prejav legislatívnej svojvôle zákonodarcu“. Ústavný súd pritom zdôrazňuje, že „právne normy upravujúce kreáciu a zloženie disciplinárnych komisií by mali zabezpečovať vyváženú mieru vplyvu subjektov reprezentujúcich orgány vedenia prokuratúry, subjektov reprezentujúcich ochranu práv a záujmov prokurátorov a subjektov reprezentujúcich prvok ‘vonkajšej, resp. verejnej kontroly’“.

Úloha č. 60: Participatívnym spôsobom vypracovať analýzu disciplinárnych konaní vo veciach prokurátorov vrátane návrhu legislatívnych zmien v záujme zvýšenia ich transparentnosti.

Zodpovední: podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti v spolupráci s generálnym prokurátorom
Termín: do 31. júla 2018

⁴⁴ PL. ÚS 105/2011 zo dňa 07.05.2014 o súlade niektorých ustanovení zákonov č. 153/2001 Z.z. a 154/2001 Z.z.

4.2.4 Výberové konania

Podľa platnej právnej⁴⁵ úpravy môže byť členom výberovej komisie len prokurátor. Takéto obsadenie výberovej komisie môže vzbudzovať pochybnosti o ich objektivite a transparentnosti.

Ústavný súd SR vo svojom náleze⁴⁶ uviedol: „Prokuratúru však nemožno chápať ako uzavretý a izolovaný systém orgánov, ktorý s inými orgánmi verejnej moci nespájajú žiadne väzby a do ktorého činnosti nemožno žiadnym (a teda ani právne regulovaným) spôsobom zasahovať. Z princípov demokratického štátu, delby moci a vzájomných brzd a protiváh vyplýva legitímna požiadavka takej právnej regulácie, ktorá umožní výkon verejnej kontroly nad činnosťou prokuratúry a adekvátnu mieru vplyvu jednotlivých zložiek štátnej moci vo vzťahu k prokuratúre, ktorého účelom je zaistenie náležitého výkonu jej poslania spočívajúceho v iniciatívnom, spravodlivom a nestrannom postupe pri ochrane verejného záujmu, ochrane základných práv a slobôd, ako aj ďalších práv a právom chránených záujmov. Preto je z uvedeného dôvodu legitímne priznať ústavným orgánom reprezentujúcim jednotlivé zložky štátnej moci určitú mieru ingerencie v procese kreácie, resp. obsadzovania orgánov prokuratúry.“ Zároveň však konštatoval, že generálny prokurátor nesie ústavnú zodpovednosť za činnosť a fungovanie prokuratúry, a preto musí mať aj možnosť aspoň nejakým spôsobom ovplyvniť zloženie výberových komisií.

Úloha č. 61: Participatívnym spôsobom vypracovať analýzu výberových konaní na funkciu prokurátora vrátane návrhu legislatívnych zmien v záujme zvýšenia ich transparentnosti.

Zodpovední: podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti v spolupráci s generálnym prokurátorom

Termín: do 31. júla 2018

⁴⁵ § 7a ods. 2 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry, dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/154/20160101>.

⁴⁶ PL. ÚS 105/2011 zo dňa 07.05.2014 o súlade niektorých ustanovení zákonov č. 153/2001 Z. z. a 154/2001 Z. z.

5. Aplikačná prax

V novembri 2014 bol v rámci plnenia Akčného plánu OGP 2012 – 2013 prijatý zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. januára 2015. V zmysle § 19 ods. 1 cit. zák. je pravidelné vyhodnocovanie oznamovania protispoločenskej činnosti a šírenie informácií v tejto oblasti zverené do právomoci Slovenského národného strediska pre ľudské práva (ďalej len „SNSĽP“). SNSĽP historicky prvú hodnotiacu správu vypracovalo a na svojom webovom sídle zverejnilo⁴⁷ v roku 2016. V správe sa konštatuje najmä nezáujem povinných subjektov o problematiku chráneného oznamovania a ich ľahostajnosť k odstraňovaniu protispoločenskej činnosti na pracovisku, absentujúce vzdelávanie zamestnancov v oblasti chráneného oznamovania, nízku informovanosť o možnostiach a spôsoboch oznamovania protispoločenskej činnosti a nezáujem a strach zamestnancov nahlasovať protispoločenskú činnosť⁴⁸.

Z týchto dôvodov sa javí potrebné podporiť a šíriť povedomie verejnosti o protispoločenskej činnosti a jej oznamovaní formou školení, seminárov, workshopov, či inými spôsobmi, pravidelne analyzovať a naďalej vyhodnocovať aplikáciu citovaného zákona, hľadať a pomenovávať nedostatky legislatívnej úpravy a aplikačnej praxe, navrhovať a presadzovať odstraňovanie zistených nedostatkov a prijímanie pozitívnych zmien zabezpečujúcich efektívnejší boj s protispoločenskou činnosťou.

Úloha č. 62: Zvyšovať povedomie verejnosti v oblasti oznamovania protispoločenskej činnosti a na základe výsledkov pravidelných hodnotení aplikačnej praxe zákona č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov prípadne navrhnúť zmeny legislatívnej úpravy.

Zodpovední: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti v spolupráci s podpredsedom vlády a ministrom vnútra a so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva

Termín: priebežne, kontrolný termín k 31. marcu

Národná rada SR prijala zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov SR a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2016 (okrem Čl. I, § 2 až 10 s účinnosťou od 1. apríla 2016). V § 7 cit. zákona sú taxatívne vymedzené obligatórne náležitosti návrhu právneho predpisu, ktorý je predkladaný do medzirezortného pripomienkového konania. V zmysle cit. ustanovenia je povinnou súčasťou návrhu právneho predpisu *Správa o účasti verejnosti na tvorbe právneho predpisu*. Jej cieľom je sledovať, či sa právne predpisy pripravujú za účasti verejnosti, ako to vyžaduje § 2 ods. 1 cit. zákona⁴⁹, tak, aby sa stali funkčnou súčasťou vyváženého, prehľadného a stabilného právneho poriadku SR zlučiteľného s právom Európskej únie a medzinárodnoprávnymi záväzkami SR.

Úloha č. 63: Analyzovať a vyhodnocovať predbežné informácie a správy o účasti verejnosti v rámci legislatívneho procesu tvorby a pripomienkovania návrhov právnych predpisov.

Zodpovední: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti v spolupráci s podpredsedníčkou vlády SR a ministerkou spravodlivosti

Termín: priebežne, kontrolný termín k 31. marcu

Na ústrednom portáli verejnej správy www.slovensko.sk bola začiatkom roku 2016 spustená aplikácia eHŽ, prostredníctvom ktorej sa môžu občania SR obracať s rôznymi požiadavkami na vládu SR. Vláda SR sa zaviazala, že sa bude zaoberať každou eHŽ, ktorá získa do 30 dní minimálne 15 000 podporovateľov. ÚSV ROS inicioval vznik aplikácie v Akčnom pláne OGP 2012 – 2013, teraz má ambíciu vyhodnocovať efektívnosť, účinnosť tohto nástroja

⁴⁷ Dostupná na: http://www.snslp.sk/CCMS/files/1Hodnotiaca_spr%C3%A1va_-_fin%C3%A1lna_verzia_m.pdf.

⁴⁸ Porov. Hodnotiaca správa k problematike chráneného oznamovania v Slovenskej republike za rok 2015, dostupná na: http://www.snslp.sk/CCMS/files/1Hodnotiaca_spr%C3%A1va_-_fin%C3%A1lna_verzia_m.pdf.

⁴⁹ Dostupný na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/400/>

Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

Úloha č. 64: Analyzovať a vyhodnocovať efektivitu nástroja elektronická hromadná žiadosť.

Zodpovední: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti v spolupráci s vedúcim Úradu vlády SR

Termín: do 31. decembra 2017 a do 31. decembra 2018

6. Spätná väzba a pokračovanie

S cieľom zvýšiť úspešnosť implementácie Akčného plánu OGP 2017 – 2019 je nutné vytvoriť funkčnú medzirezortnú pracovnú skupinu, ktorá bude dohliadať na plnenie úloh Akčného plánu OGP 2017 – 2019 v jednotlivých kapitolách.

Úloha č. 65: Určiť osobu zodpovednú za implementáciu úloh akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017 – 2019 v organizácii.

Zodpovední: ministri, podpredsedom vlády SR pre investície a informatizáciu, vedúcim Úradu vlády SR, vedúci ostatných ústredných orgánov štátnej správy
Termín: do 31. marca 2017

Úloha č. 66: Koordinovať pracovnú skupinu k implementácii akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017 – 2019.

Zodpovedný: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
Termín: do 30. júna 2019

Jednou z povinností každého štátu, ktorý sa zapojil do OGP, je vyhodnotiť úspešnosť implementácie národných akčných plánov.

Úloha č. 67: Vypracovať konečné hodnotenie akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017 – 2019.

Zodpovední: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti v spolupráci s ministrami, podpredsedom vlády SR pre investície a informatizáciu, vedúcim Úradu vlády SR a vedúcimi ostatných ústredných orgánov štátnej správy.
Termín: do 30. júna 2019

Po vyhodnotení plnenia akčného plánu OGP 2017 - 2019 je ďalším krokom na základe odporúčaní a výsledkov hodnotenia vypracovanie akčného plánu OGP na nasledujúce obdobie.

Úloha č. 68: Vypracovať a predložiť na rokovanie vlády SR akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na nasledujúce obdobie.

Zodpovedný: splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
Termín: do 31. októbra 2019